

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK
OCH SPECIALPEDAGOGIK

DEN LILLA HOGWARDSELEVEN OCH DEN COOLA UNGA KVINNAN

Diskurser som formas i bemötandet av He for she-ambassadör Emma Watson

Jessica Eng

Uppsats: 15 hp	Masterprogram i Utbildningsledarskap
Nivå: Avancerad nivå	VT 2016
Handledare:	Monica Nyvaller
Examinator:	Rolf Lander
Rapport nr:	VT16 IPS PDAU61:5

Abstract

Uppsats: 15 hp
Nivå: Avancerad nivå
Handledare: Monica Nyvaller
Examinator: Rolf Lander
Rapport nr: VT16 IPS PDAU61:5
Nyckelord: Diskursanalys, feminism, ledarskap

Syfte

Jag är intresserad av hur bemötandet av en ung kvinnlig ledare som talar om kvinnors rättigheter kan se ut. Genom att analysera och se vilka diskurser som kommer till uttryck på nätet kan vi bli medvetna om vilka diskurser som bidrar till att förstärka ojämna maktförhållanden.

Mitt kunskapsintresse är att skriva om hur Emma Watson, som ambassadör för He for she-kampanjen, och hennes he for she-tal bemöts utifrån diskurser. Mer specifikt handlar det om att undersöka responsen utifrån normer och genusordning angående kvinnligt ledarskap.

Teori

Jag använder mig av diskursanalys samt feministisk teori eftersom jag är intresserad av makt-diskurser gällande kvinnligt ledarskap. Feministisk forskning utmärks av att ett kvinno- eller könsperspektiv appliceras på sociala fenomen. I mitt fall att jag är intresserad av hur en kvinnlig talare och ledare bemöts.

Metod

Jag har valt diskursanalys som metod då jag anser denna lämpad för att kunna besvara mina frågeställningar samt uppfylla mitt syfte. Anledningen till vald metod är att diskursanalys är ett tillämpbart verktyg att använda sig av för att kunna urskilja bakomliggande maktstrukturer i en text. Diskursanalysen är användbar för att hantera maktfrågor såsom könsmakt och hegemonier (Bergström & Boréus, 2005).

Resultat

I diskursen om Emma Watson återfinns termer som stark, modig samt att hon har ett beundransvärt engagemang vilket utmanar de rådande diskurserna om kvinnor och ledarskap. I bemötandet är andra mer kritiska och ifrågasättande i sin uppfattning av Watsons etos (trovärdighet). Dessa tillskriver Emma Watson och hennes framförande egenskaper som i regel är stereotypa kvinnliga vilket upprätthåller genusordningen.

Förord

Att skriva denna uppsats har inneburit ett lärande för mig själv. Jag har reflekterat över hur olika vi uppfattar personer, åsikter och skeenden m.m. Hur samma person i samma situation kan bli bemött på helt olika sätt. Det har även gjort mig mer medveten kring företeelser och diskurser jag tidigare enbart berört på ett ytligt plan.

Uppsatsen har ändrats en del under arbetets gång från PM till slutprodukt. Tack till Girma Berhanu för hjälp med PM och idéer och tack till Monica Nyvaller för en riktigt bra brainstorming som verkligen fick igång uppsatsen samt för dina många genomläsningar.

Jessica Eng

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
Bakgrund	7
Relevans	8
Tidigare forskning.....	10
Urval av texter.....	10
Kvinnor och representation i media	10
Makt, genusordningen och ledarskap.....	11
Talande och ledande kvinnor med makt i historien.....	15
Kvinnor och utbildningsledarskap.....	16
Syfte och frågeställning.....	17
Urval och genomförande.....	18
Teori och metodologi	21
Feministisk teori och epistemologi.....	21
Normkritik.....	22
Metod	22
Diskursanalys	23
Kritisk diskursteori.....	24
Begrepp	25
Generaliserbarhet, validitet, reliabilitet och kvalitativ forskning.....	27
Analys och empiri	29
He for She-talet	29
Bemötandet av Goodwill-ambassadör Emma Watsons tal.....	31
Diskurser som upprätthåller genusordningen.....	31
Befästande av bristande kompetens.....	32
Befästande av kvinnan som sexuellt objekt.....	33
Normer och diskurser som utmanas	34
Den normbrytande ledaren	35
Sammanfattning.....	37
Diskussion	39
Metod och teori	41
Framtida forskning	43
Referenslista	44
Hemsidor	46

Inledning

En ung kvinna antas inte vara urtypen eller stereotypen för bilden av en ledare. Identifikation beskrivs som en central faktor för att kunna se upp till någon som ledare, enligt Lid Andersson (2009) som refererar till den omfattande Global Leadership and Organizational Behavior Effectiveness-studien. I denna studie framkommer enligt författaren att den medelålders mannen är symbolen eller urtypen för ledaren (Lid Andersson, 2009).

2011 konstaterade professor Brigitte Mral (2011) att genusfrågor inom retorikforskning var en icke-fråga. Historiskt har kvinnor hållits borta från talarstolar medan många män fostrats i offentliga talande roller såsom präster, politiker eller advokater. I antologin Världens bästa tal förekommer endast ett enda tal som framförts av en kvinna och 114 av män. Denna snedvridning har därför präglat forskningen, varför det finns ett behov för mer forskning inom området (Mral, 2011). Söderberg Forslund menar även att det inom ledarskapsforskningen finns en begränsning då koppling feministisk teori och en maktanalys saknas (Söderberg Forslund, 2000).

Enligt Mral måste kvinnor förhålla sig till andra normer och sociala omständigheter än män såsom att vara måttfull, inte ta för stor plats, uppfattas som aggressiv (Mral, 2011). Av denna anledning är det av intresse att studera hur en kvinnlig ledare uppfattas. Hur framhålls talet och talaren efteråt? Just påverkan är det som gör att ledarskap och retorik ligger nära varandra. En ledare påverkar de ledda, en talare avser påverka åhörarna (Lid Andersson, 2009). Att ta sig an talarrollen i syfte att påverka gör därför att det är lätt att koppla samman denna makt med ledarskap.

Jag vill mot denna bakgrund ägna mig åt fallstudien Emma Watson som Good Will-ambassadör och kampanjledare för UN-Womens kampanj He for she. Jag är intresserad av bemötandet utav hennes He for she-tal eftersom detta tal rönt stor medial uppmärksamhet på olika sätt. Jag ser möjligheterna då denna fallstudie är aktuell då den berör en nutida händelse. He for she-kampanjen pågår sedan september 2014 och är aktiv fortfarande.

Under min utbildning på Masterprogrammet i utbildningsledarskap har jag använt He for she-talet inom kursen retorik i pedagogiskt ledarskap då jag gjorde en retorisk argumentationsanalys. Det var flera med mig som valde att analysera detta tal och många hade hört det och hade åsikter kring det och Emma Watson, en ung kvinna som leder en kampanj och önskar sprida ett budskap om mänskliga rättigheter. För mig är det både utbildning och ledarskap.

Bakgrund

Emma Watson höll, i egenskap av Goodwill-ambassadör för UN-women samt ledare av He for she-kampanjen, ett tal på FNs huvudkontor i New York i september 2014. Talet var också startskottet på själva kampanjen. Detta tal kom att röna stor medial uppmärksamhet där Watson ömsom hyllades, ömsom hotades och hatades.

Jag vill förtydliga att jag beaktat forskningsetiska principer och inte är intresserad av Watson som privatperson utan i egenskap av Goodwill ambassadör. Enligt forskningsetiska principer ska personer som återfinns i forskningen inte lida negativa konsekvenser (Vetenskapsrådet, 2002).

Emma Watson, Goodwill ambassadör för FN

Sedan 50-talet har celebriteter inom olika genrer fått agera ansiktet utåt för kampanjer, frågor m.m. för Förenta Nationernas räkning (UN Women, 2015, 11 juli).

I Förenta Nationernas dokument "Goodwill Ambassadors in the United Nations system" (2006) beskrivs diverse kriterier för att bli utnämnd till Goodwill-ambassadör. Grundprincipen är att det ska vara en celebritet som kan anses erkänd inom exempelvis sport, konst, musik eller film samt uppvisat ett tydligt engagemang inom frågor som är viktiga för FN såsom utbildning, fred och mänskliga rättigheter m.m.

Det förekommer vissa skillnader mellan hur de olika organen arbetar med sina ambassadörer och vilka föreskrifter som finns. Då rapporten författades, år 2006, fanns omkring 400 Goodwill-ambassadörer totalt varav omkring hälften av dessa var aktiva på en regional nivå, främst inom UNICEF för att främja barns rättigheter.

Goodwill-ambassadören bör inneha kompetens för att kunna nå ut till åhörare samt inneha en värdig personlighet (dignity). Ambassadörskapet brukar vanligtvis pågå under två år (UN, Joint inspection unit, 2006).

Emma Watson har varit goodwill ambassadör sedan juli 2014. På hemsidan (UN Women, 2014) beskrivs hon av UN-women som skådespelare (främst känd från "Harry Potter") med examen från Universitetet Brown och som en förkämpe för flickors utbildning sin ringa ålder till trots (född 1990) (UN Women, 2015, 11 juli). Hon är därtill utvald att föra talan för kampanjen He for she som i korthet syftar till att engagera männen i kampen för jämställdhet mellan könen (He for She, 2015, 11 juli). I en intervju som publicerats på "Into the gloss" med Elizabeth Nyamayaro, senior advisor på UN Women, motiverar hon valet av Emma Watson baserat på att hon ansågs vara trovärdig, med starkt intellekt och passion för jämställdhet. Nyamayaro är mycket nöjd med den mediala uppmärksamheten som främst skett på nätet genom sociala medier samt att celebriteter såsom Russell Crowe, Forest Whitaker, Yoko Ono och popgruppen One Direction engagerat sig i He for she-kampanjen (Into the gloss, 2014, september).

Baksidan har varit att hat och hot strömmat in och många hemsidor fick stänga ned sina kommentatorsfält. Det förekom även hot om nakenbildspublicering mot Watson (Youtube, 2014, 21 september) (Nyheter 24, 2014, 23 september).

Relevans

Eftersom "talande kvinnor" är ett lite beforskat område ser jag att min uppsats kan bidra till forskningen inom fältet. Det har varit en utmaning att finna referenser som sammankopplar retorik och kvinnor trots sökningar på bibliotek samt bland uppsatser online.

Lid Andersson framhåller att hennes avhandling om ledarskapande retorik hade kunnat byggas vidare på i termer av genus och feministisk teori. Hon anser även att det är viktigt med ledarskapsforskning med olika ansatser och teorier för att forskningen inom området ska avancera framåt.

Vidare menar hon att media är ett intressant fenomen i relation till ledarskap. Det är ur ett historiskt perspektiv en modern företeelse som ändrat ledarskapets förutsättningar. Media har kommit att bli en plattform för utövandet av ledarskap istället för att vara något som ledare önskar hålla sig ifrån (Lid Andersson, 2009).

Det hade varit intressant att diskutera är talets tillkomst. Hur har resonemanget gått kring val av ord, bemötandet av potentiella motargument och själva framförandet? Detta vet jag ingenting om och väljer därför inte att spekulera i detta, men ser ämnet som något jag gärna hade fördjupat mig i.

Chimamanda Ngozi Adichies nya bok "Alla borde vara feminister", som från början kommer från hennes tal på samma tema, har rönt stor uppmärksamhet. I likhet med Watson fick talet stor spridning på Youtube. Boken ges även ut som en gåva till Sveriges ca 100 000 elever i gymnasiets årskurs 2, eftersom den kan bidra till ett samtal om jämställdhet, fred och utveckling (Svenska FN-förbundet, 2015, 1 december).

Mot denna bakgrund anser jag att mitt ämne har relevans då jag belyser hur en kvinnlig ledare bemöts i sitt tal samt att jag vill medvetandegöra normer för att bidra till att världen ska bli mer jämställd. Jag är intresserad av hur bemötandet av en ung kvinna, som talar om kvinnors rättigheter, kan se ut. Genom att analysera detta och se vilka diskurser som kommer till uttryck kan människor bli medvetna om diskurser som bidrar till att förstärka ojämna maktförhållanden.

Inom ämnesområdet utbildningsledarskap menar jag att Emma Watson dels är en ledare för He for she-kampanjen, dels kan betraktas som en utbildare som önskar nå ut och sprida budskap och kunskap om kvinnors rättigheter. Just det demokratiska uppdraget går igen inom utbildningsledarskapet (Brüde Sundin, 2007).

Söderberg Forslund (2000) menar att det är nödvändigt att beakta omständigheter som producerar en särskild ledarskapsdiskurs, vilken är begränsande för kvinnor. Makt relaterat till kvinnligt ledarskap anser jag vara ett viktigt ämne, eftersom förlegade normer behöver utmanas för att vi ska komma framåt. Det finns seglivade myter och traditioner att sticka hål

på inom området som snarare motverkar jämställdhet. Dessa kan exempelvis vara att kvinnor inte vill vara ledare eller att kvinnliga ledare är sämre än manliga. Faktum kvarstår också att Sverige, ett av världens mest jämställda länder, ännu inte har haft en kvinnlig statsminister.

Tidigare forskning

Nedan väljer jag att presentera en översikt över tidigare forskning för att ge en bild av hur kvinnligt ledarskap, kvinnor i media, utbildningsledarskap och maktstrukturer har sett ut.

Urval av texter

Jag har sökt information via sökningar i databaser för avhandlingar och uppsatser, på nätet samt med hjälp av bibliotekarierna på Göteborgs universitet samt inom den kommunala biblioteksverksamheten. Jag använde även kurslitteratur från Masterprogrammet i utbildningsledarskap. Exempelvis Mral (2011) samt Söderberg Forslund (2000) framhåller att det finns en begränsning i träffarna gällande ämnet. Söderberg Forslund påpekar att detta ofta är för att det är svårt att finna kopplingar till någon feministisk teori (Söderberg Forslund, 2000). Jag instämmer i viss mån i detta även om det hänt en del sedan år 2000.

Jag har valt att lyfta fram relevant forskning som ger en bakgrund och förklaring till hur vi kan förstå forskningsområdet kvinnligt ledarskap samt vilka normer som har kommit till uttryck utifrån bemötandet.

Kvinnor och representation i media

Forskningsprojektet *Global Media Monitoring Project* påvisade år 2010 att 68 procent av de svenska nyheterna handlade om män och 32 procent om kvinnor, att jämföra med den globala siffran 76 procent män respektive 24 procent kvinnor (Edström, 2010). En kvinnlig huvudperson förekommer i 11 % av fallen och då förekommer kvinnor i mycket liten utsträckning som chefer eller experter, utan många gånger som kändisar. Detta kan jämföras med männen som porträtteras vilka ofta är politiker, företagsledare och idrottsstjärnor. Av de talespersoner eller experter som förekommer i medierna i Sverige är 19 respektive 20 procent kvinnor. Även området jämställdhet behandlas i mycket liten utsträckning i medierna (Edström, 2010).

Media- och kommunikationsprofessorn Gunilla Jarlbro (2010) menar att den sedvanliga uppfattningen fortfarande är att den offentliga sfären är en manlig domän medan den privata sfären betraktas som en kvinnlig domän (Jarlbro, 2010, s. 40). Vilket, som den kvantitativa *Global Media Monitoring Project* påvisade, innebär att män gestaltas som aktiva inom den politiska och ekonomiska arenan medan kvinnor representeras i sfärer kopplade till hemmet och familjen (Edström, 2010). Något som även Mral konstaterat som ett historiskt faktum. Kvinnans plats i offentligheten är en modern företeelse (Mral, 2011).

Kvinnor porträtteras därtill ofta med ord som kan ge uttryck för en osäkerhet med vokabulär såsom ”tror” och ”undrar” medan män generellt framstår som säkra emedan blir ”konstaterar”. Kvinnor får besvara frågor om ”motgångar” och ”problem” i media medan männens dito beskrivs i termer av ”utmaningar” (Edström, 2010). Detta kan anses vara ett

generaliserande av Edström och ej något som är tillämpligt i alla situationer och alla kvinnor respektive män.

Då en kvinnlig expert ter sig osynlig kan ett antagande vara att det är rimligt att folk reagerar då en kvinna tar sig ton, eftersom detta avviker från normen. Den ojämna maktrelationen mellan normen och det avvikande gör att normen har legitimitet att sätta dagordningen för vad som betraktas som normalt.

Makt, genusordningen och ledarskap

I detta stycke väljer jag att fokusera på kvinnligt ledarskap utifrån genusordningen eftersom det har relevans för min studie om Emma Watson som kvinnlig ledare för He for She-kampanjen.

Yvonne Hirdman menar att det i vårt samhälle finns ett genussystem baserat på två principer. Den första är åtskillnad av kroppar och den andra är rankning av könen där det manliga värderas högre än det kvinnliga (Hirdman, 1996). Mannen som norm beskrivs av Yvonne Hirdman som ett tankesätt som utgår ifrån en upplevd självklarhet där mannen är norm för exempelvis en ledare, läkare, polis, politiker, professor etc. Kvinnan är komplementet, den andra, den kvinnliga läkaren, den kvinnliga polisen osv. Världen utanför hemmet har länge varit männens värld där kvinnor inte haft tillträde. Genusordningen bygger på att män är överordnade kvinnor (Hirdman, 2007). Ledarskap har historiskt i princip varit en entydig manlig sfär där den traditionella benämningen gör *kvinnligt* ledarskap till en anomali. I och med denna hierarkisering av genus blir det kvinnliga ledarskapet avvikande och underordnat det manliga (Söderberg Forslund, 2000). Hirdman konstaterar att ett sätt som genushierarkin upprätthålls på är genom att kvinnor bedöms genom sitt utseende och män bedöms beroende på prestation (Hirdman, 2001).

Det finns ett abnormt överdrivet intresse i samhället då det handlar om kvinnors klädsel, menar Siegel (2009). Kvinnliga makthavare tenderar att bli granskade baserat på utseende och klädsel vilket gör att deras intelligens, kompetens, handlingar och förmåga att uttrycka sig försvinner i skymundan. Manliga makthavare, däremot, tenderar att undslippa kommentarer angående val av klädsel. Att tala om kvinnors utseenden och klädsel tenderar att reducera henne till ett objekt (Siegel, 2009). Söderberg Forslund lyfter fram synen på kvinnan historiskt då ecklesiastikministern 1859 framförde i ett yttrande angående kvinnors rätt till akademiska studier att hon löpte risk att förlora i kvinnligt behag och att endast i hemmet kunde hon motsvara sin sköna bestämmelse. Vidare hänvisar författaren till ett citat där en man uttrycker att en kvinnlig studierektor inte får vara för vacker, eftersom han då skulle få problem med sitt äktenskap (Söderberg Forslund, 2000). Genom att kvinnan görs till objekt förstärks möjligheterna till att kränka henne samt utsätta henne för hot och våld. Det finns ett bekräftat samband mellan mäns våld mot kvinnor, jämställdhet, könsmaktsordning och mäns syn på kvinnor (SOU 2004:121).

Enligt Connell (2009) kan genusordningen ses i bland annat dimensionen sexualitet. Den traditionella sexuella koden definierar kvinnor och män som varandras motsatser med kvinnan som underordnad medan den mer moderna demokratiska koden definierar kvinnor

och män som jämlika medborgare. Något som gör att vi är jämlikar på ett plan med samma rättigheter och skyldigheter, men på ett annat plan kan innebära problem, då en kvinna tar för stor plats eller avviker från sin underordning på annat sätt. Ett brott mot genusordningen riskerar innebära ofördelaktiga konsekvenser för normbrytaren (Connell, 2009).

Vidare beskriver Connell principen om egenskapernas dikotomi där kvinnor antas ha en uppsättning egenskaper och män en annan. Mannen kan antas vara auktoritär, aggressiv, envis, tystlåten och rationell medan kvinnan kan antas vara omvårdande, lättpåverkad, pratsam och känslös. Detta bygger på att mannen och kvinnan ses som motsatser, alltså kontrasterar mot varandra (Connell, 2009). Andra egenskaper som anses vara manligt betingade är förmågan att fatta snabba beslut och målmedvetenhet medan det relationella förknippas med det kvinnliga. Gemzöe (2002) menar att en kultur som vidhåller tanken om olika karaktärsdrag hos män respektive kvinnor slår också fast att vissa roller och arbeten är lämpade för kvinnor, andra för män och vidhåller därmed en viss maktordning mellan könen.

Under 1900-talet har det funnits ett intresse för så kallad Trait Approach i ledarskapsforskningen där fokus för studierna varit vilka av ledares egenskaper, personlighet, motiv och värderingar som skapar effektivitet. Det finns dock många aspekter av vad som kan utgöra ett framgångsrikt ledarskap (Keisu 2009). Egenskapsperspektivet på ledarskap utgår ifrån att en del människor har en uppsättning egenskaper som gör att dessa är lämpliga ledare medan andra brister gällande dessa egenskaper (Yukl, 2006). Kvinnor som grupp anses sakna eftersträvansvärda ledaregenskaper, då föreställningar om manlighet och ledarskap överensstämmer med varandra (Wahl et al., 2011). Eftersträvansvärda egenskaper för en ledare kan exempelvis vara engagemang, hängivenhet, passion, styrka, mod osv. (Lid Andersson, 2009) och (Fogelberg Eriksson, 2005). Listan kan göras betydligt längre, men detta är några faktorer som lyfts fram i tidigare forskning och har relevans för min analys.

Ett problem med att ledarskap har setts som en manlig aktivitet, i kombination med att maskulinitet och femininitet konstrueras i motsatsförhållande till varandra, är att det kvinnliga kan ses som oförenligt med ledarskap. Alltså riskerar kvinnor att betraktas som sämre ledare än sina manliga gelikar. Om en man förknippas med exempelvis makt kontrasterar detta mot kvinnans maktlös, då makt hör samman med den maskulina könsrollen (Hirdman, 1996). Utifrån dessa förväntningar kan en kvinna som befinner sig i en maktposition göra att män känner sig hotade då deras överlägsna status hotas, vilket riskerar leda till att kvinnan klassas som inkompetent. En kvinnlig ledare som, i enlighet med genusordningen, är underordnad utifrån sin position som kvinna men överordnad i sin position som ledare varför humor och självdistans kan användas som verktyg för den kvinnliga ledaren för att exempelvis synliggöra mannens tolkningsföreträde (Brüde Sundin, 2007).

Givetvis kan även kvinnor känna svårigheter att acceptera att en annan kvinna verkar inom områden som är traditionellt maskulina och därmed bli mer kritiska mot dessa (Linghag, 2003). Den manliga hegemonin inom ledarskapet har kunnat expandera genom att unga män haft gott om manliga ledarförebilder samt att män uppmuntrats till att bli ledare (Söderberg Forslund, 2000).

Kvinnor och män utöver inflytande utifrån olika förutsättningar när det gäller ledarskap enligt Brüde Sundin (2007). Fördomar och förväntningar styr även själva utövandet, alltså praktiken

av ledarskapet. Män anses ha en given auktoritet och blir därmed inte ifrågasatta kompetensmässigt på samma sätt som en kvinna i samma situation att riskerar bli (Brüde Sundin, 2007). En kvinna i en maktposition riskerar att klassas som inkompetent och bedöms med mer kritiska ögon än en man i liknande position, enligt Linghag (2003). Detta för att återställa maktbalansen, att en kvinna inte ska ta för stor plats. Denna återställning görs av både män och kvinnor (Linghag, 2003). Det finns även en tendens till att kvinnorna själva antar en kvinnofientlig grundsyn med negativ identitet där de undervärderar sig själva som ledare utifrån kompetens och erfarenhet. Könnsrollen i förhållande till omgivningen har många gånger inte problematiserats utan istället har det hetat att kvinnor inte har tagit för sig eller haft dålig självkänsla. Dessa faktorer tillsammans har riskerat bli en självuppfyllande profetia hos den befintliga kvinnliga ledaren (Söderberg Forslund, 2000).

Även Rudman Laurie, Moss-Racusin Corinne, Phelan Julie och Nauts Sanne (2012) har undersökt fördomar gentemot kvinnliga ledare i relation till genusstereotyper och genusordningen. Resultaten har visat att dominanta kvinnliga ledare, som framstår som maskulina, möter negativa reaktioner, eftersom de anses utgöra ett hot mot genushierarkin (Rudman et al. 2012). Som tidigare konstaterats, har ledarskap, precis som samtliga maktpositioner i offentligheten, associerats till män och är därmed ett manligt normerat begrepp där det kvinnliga blir avvikaren. En avvikare får ofta representera hela sin grupp och riskerar att ha en allmän negativ förväntan på sig (Wahl et al., 2011). Fogelberg Eriksson menar att tendensen är att män ses mer som individer medan kvinnor ses som representanter för sitt kön (Fogelberg Eriksson, 2005). Avvikaren mot normen har svårt att ses som en individ då avvikare tenderar att bedömas utifrån stereotyper, varför passivitet, att vara utnyttjad m.m. lättare tillskrivs en kvinna. En kvinnlig ledare tillskrivs ofta stereotyp kvinnliga egenskaper (Keisu 2009). Rudman et al. menar vidare att de manliga ledaregenskaperna (exempelvis självsäker, karriärorienterad) tillskrivs hög status medan de kvinnliga (emotionell, varmhjärtad osv.) tillskrivs neutral eller negativ status. Vilket visar att en man förväntas bete sig på ett aktivt sätt vilket genererar hög status medan kvinnor bör bete sig på ett socialt orienterat sätt vilket kan generera neutral status. Alltså riskerar en konflikt att uppstå när en kvinna är eller vill bli ledare, eftersom de kvinnliga stereotyperna inte matchas med egenskaperna som förväntas av en ledare (Rudman et al. 2012).

Keisu (2009) menar att det var först under 70-talet som forskarna visade intresse för det kvinnliga ledarskapet. Då handlade det i stor utsträckning om hur kvinnlig respektive manlig ledarskapsstil skiljde sig från varandra där det kvinnliga skildrades som en avvikelse. En kvinnlig ledare tenderar att tillskrivas kvinnliga egenskaper. Hon är alltså inte primärt en individ eller ledare utan ett kön. En traditionell frågeställning har varit om kvinnor överhuvudtaget kan leda (Keisu 2009). I ett yttrande från läroverken angående huruvida en kvinna skulle kunna bli rektor framfördes synpunkten att kvinnor ansågs ha mindre utvecklade anlag för att kunna inneha en chefsställning (Söderberg Forslund, 2000).

Rävsaxen för en kvinna idag består av att en kvinnlig ledare bör vara kompetent, självsäker och bestämd (stereotyp manliga egenskaper) samtidigt som hon inte får bli för auktoritär eller ”maskulin” i sitt ledarskap (Rudman et al. 2012). Wahl et al. (2011) beskriver det som att en kvinnlig ledare behöver klara av en balansgång som gränsar till att vara en övermänniska. Vidare konstateras att diskriminering av kvinnor är generellt förekommande och är att betrakta som ett strukturellt betingat problem. Denna diskriminering kan te sig osynlig då den betraktats som normal (Wahl et al., 2011).

Enligt Keisu har män ett mer homosocialt beteende medan kvinnor anses ha ett heterosocialt. Detta på grund av den rådande maktordningen i samhället, inte för att de vill ta avstånd från andra kvinnor. Kvinnor vänder sig till de individer som har kontroll över resurser, det vill säga makt, och dessa är vanligtvis män. (Keisu 2009). Ledarskap och identifikation är nära sammanlänkade. Detta stämmer överens med GLOBE-studien, som Lena Lid refererar till där det framgår att den medelålders mannen är normen för ledaren, någon som många kan identifiera sig med (Lid Andersson, 2009).

Lena Lid Andersson menar att ledarskapsforskningen är spretig, varför det är svårt med en entydig definition av begreppet ledare men hon anser att forskarna tycks vara överens om att ledarskap handlar om påverkan. Vidare påpekas att de ledda måste godta ledaren vilket sker bland annat genom kommunikation som innehåller försök till påverkan och övertygande. Denna påverkan eller övertygelse behöver inte vara hård med förbud och straff, utan kan också vara mjuk, genom värden, relationer, kultur eller visioner (Lid Andersson, 2009).

Även hos Yukl (2006) framgår att det finns många definitioner av ledarskap men en definition som lyfts fram är att det handlar om en process där en person får andra att inse vad som behövs göras och hur (Yukl, 2006).

Hos Fogelberg Eriksson (2005) framkommer att ledarskap kan förstås som ett fenomen som uppstår och konstrueras i mänskliga relationer och interaktioner. Att det är en påverkansprocess (Fogelberg Eriksson, 2005).

Mot denna bakgrund väljer jag att se Emma Watson som en ledare och utövare av ledarskap (för He for she-kampanjen), vars syfte är att sprida ett budskap (om jämlikhet mellan könen) och få med fler (gärna män) på jämställdhetståget. Hon vill med sitt budskap påverka och göra skillnad. Hon är också vald som ambassadör just för att hon anses kunna nå ut med sitt budskap.

Talande och ledande kvinnor med makt i historien

Då jag intresserar mig för bemötandet av Emma Watson och hennes tal som Goodwill-ambassadör för He for she-kampanjen har jag valt att skriva om retorik samt om talande kvinnor. Jag anser att det är intressant att lyfta fram hur kvinnor bemötts historiskt då detta påverkar dagens rådande diskurser. Enligt Regnö (2013) är den historiska forskningen om kvinnor på ledarpositioner relativt liten och att denna i så fall rör enskilda kvinnor (Regnö, 2013). Alltså finns det en viss begränsning i tillgång till material.

En kvinna med makt och auktoritet är en modern företeelse, varför mentaliteten många gånger inte hänger med i utvecklingen, diskursers föränderlighet till trots. Hos Söderberg Forslund framkommer att kvinnor i ledande befattningar i princip varit osynliga inom historieskrivningen (Söderberg Forslund, 2000).

En kvinna som tar för sig i stor utsträckning riskerar att anses som okvinnlig och en kvinna som är lågmäld och diskret tar få på allvar som en makthavare (Mral, 2011). *Hon* möter andra normer och föreställningar än *han* i form av värderingar som säger hur hon bör uppföra sig, vilket samhället talat om för kvinnor i årtusenden då de setts intellektuellt betydligt svagare än män. Därtill har kvinnor i maktpositioner bedömts hårdare och mätts med en annan moralisk måttstock som ställt högre krav. Om välkända drottningar som Elizabeth I och Mary Stuart riktades en så kallad gynofobisk retorik, då det ansågs vara emot naturen med kvinnor som härskade över män. De beskrevs som monstruösa, grymma och okvinnliga (Mral, 2011).

Kvinnor som tog för stor plats i samhället beskyldes redan under medeltiden för okyskhet och sexuella anklagelser följde. En man som tog plats drabbades aldrig av detta, utan sådana anklagelser var strikt reserverade för kvinnor (Mral, 2011).

Både Elizabeth I och drottning Kristina talade om familj och släkt samt ansågs personliga i sitt tilltal och spelade på en jungfrulighet som närmast kunde förknippas med helgonlika förebilder såsom heliga Birgitta och Jeanne d'Arc. På så sätt minskade risken att möta sexuella anklagelser, det klassiska hora/madonna-scenariot. Mral poängterar att kvinnans moral ansågs väsentligt viktigare än hennes utbildning och till god moral hörde att vara tyst och diskret. Längre var en kvinna som vistades fritt i offentligheten endast en prostituerad kvinna (Mral, 2011). Inom nunneordrar eller bland änkor som övertagit mannens ämbete har det dock förekommit att kvinnor lett och organiserat arbetet (Regnö, 2013).

Under 1900-talet var lärarinnerollen en respekterad offentlig roll för kvinnor som ville nå ut med ett budskap. Denna roll antogs exempelvis av Ellen Key. De kunde vara moderligt förmanande och inte göra för stort anspråk på männens utrymme. Måttfullhet blev ett ledord. Inga stora gester och absolut ingen aggressivitet i tal eller budskap då detta kunde provocera. Att göra anspråk på makt ansågs okvinnligt (Mral, 2011).

Kvinnor som exempelvis den svenske redaktören Emile Rathou fick kritik av läsare för sitt djärva språk vilket ej passade en ärbär kvinna, varför hon borde tiga då kvinnan bör tiga i församlingen (Mral, 2011). Denna kritik som framfördes på 1800-talet men påminner starkt om den kritik som framförs idag. Söderberg Forslund menar att kvinnorna fortfarande står kvar och stampar i könshierarkin (Söderberg Forslund, 2000).

Kvinnor och utbildningsledarskap

Utbildningsledarskapet har, i paritet med annat ledarskap, varit synonymt med en man (Brüde Sundin, 2007). Kvinnor kunde under lång tid inte bli rektorer utan möjligtvis föreståndarinnor. Antalet kvinnor som ledare inom skolväsendet ökade snabbt och under början av 2000-talet var de i klar majoritet vilket ledde till diskussioner om feminisering av skolan samt negativ löneutveckling. En anledning till att antalet kvinnor ökade var just att det demokratiska uppdraget, och de mänskliga värdena tillskrevs mer vikt och blev en del av uppdraget vilket var faktorer som kunde förknippas med kvinnor. Kvinnorna tillskrevs egenskaper som värme, förståelse och medmänsklighet medan mannen som associerades med rationalitet och effektiv hantering av sakfrågor (Brüde Sundin, 2007).

Söderberg Forslund skriver att genus är kopplat till makt att där kvinnor går in går makten ut. Detta kopplas till att utbildningsledarskapet fått lägre lön och status (Söderberg Forslund, 2000).

Möller (2006) påpekar att kvinnor förr diskriminerades som ledare i arbetslivet baserat på sina bristande kvalifikationer, därefter kom argumentet om familjen och moderskapet som hinder för ledarskap och senare att kvinnor inte vill göra karriär. Enligt Möller handlar kön inte om egenskaper utan om positioner och makt, vi är olika inom grupper som kön. Diskurs favoriserar däremot vissa grupper på andras bekostnad. Den populära diskursen för kvinnliga ledarstilar är att dessa uppfattas som demokratiska ledare, vilket krockar med diskurser om att kvinnor inte besitter auktoritet och förmågan att vara goda ledare.

Möller påpekar att det finns vissa manus som kännetecknar goda kvinnliga ledare såsom att vara stark men fortfarande mild, att vara framgångsrik som mor, fru, dotter, ledare samt att vara omsorgsfull och empatisk (Möller, 2006).

Söderberg Forslund (2006) framhäver att den hegemoniska manliga ledarskapsdiskursen och det nyliberala management-tänkandet hindrar etableringen av en kvinnlig ledarskapsdiskurs samt en konkretisering av skolan grundläggande värden.

Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att synliggöra bemötandet av Emma Watsons tal utifrån en diskursanalytisk begreppsrepertoar. Mitt kunskapsintresse är genusordningen som riktar sig mot bemötandet av ett ungt kvinnligt ledarskap och mitt studieområde är Goodwill-ambassadören för He for she-kampanjen. Ett betydligt mer övergripande syfte är att synliggöra kvinnligt ledarskap för att bidra till den feministiska forskningen och en strävan efter ett mer jämställt samhälle.

Jag utgår ifrån talet som ägde rum i september 2014 då Emma Watson, Goodwill-ambassadör, talet som blev startskottet på He for she-kampanjen. För mig är det intressant att undersöka responsen utifrån normer och diskurser om genusordning och ledarskap. Emma Watsons framförande av talet och hela kampanjen fick ett enormt medialt genomslag och blev en så kallad "snackis" som många uttryckte en åsikt om.

Studiens frågeställningar lyder:

Hur framhåller Goodwill-ambassadören för He for She-kampanjen sig själv i He for she-talet?

Hur kommer diskurserna om kvinnligt ledarskap till uttryck i bemötandet av talet?

Urval och genomförande

Jag valde att söka på orden "Emma Watson He for she" i Googles sökfält och valde de första träffarna som uttryckte någonting om Emma Watson och hennes tal. Enbart en transkription av talet, FNs egna sidor samt inlägg som enbart diskuterade kampanjen, utan att säga något om Watson eller talet, föll därmed bort då dessa inte matchade mitt syfte. Från början hade jag ett stort antal både svenska och "standard"-träffar (alltså de första som kommer upp automatiskt med standardinställningar i sökfältet på Google) som jag gick igenom, men efter genomläsning föll många bort och jag stannade på fem engelskspråkiga träffar och fyra svenska som jag har läst och studerat mycket noga.

Ett större urval hade förvisso kunnat vara en tillgång och det hade varit oerhört intressant att få förkovra sig i ett mer tilltaget material om mer tid funnits. Att leta upp och läsa igenom material var ett mer omfattande arbete än vad jag först trott. Jag valde att blanda den första "standard"-träffarna som kom upp med svenska då jag fann att de träffar jag hittade på svenska matchade mitt syfte. Jag såg en tillgång i att det fanns både svenska och internationella texter.

Eftersom jag har satt mig in ordentligt i mitt ämne har jag läst många texter om Emma Watson och He for she-kampanjen varför jag anser att mitt urval förvisso är att betrakta som litet, men ändå som ett stickprov för de många åsikter som dryftas på nätet och i media. Att välja helt själv vilka texter jag skulle använda mig av i resultatdelen hade riskerat göra uppsatsen för forskarberoende. Med detta menar jag att med ett helt eget urval hade jag kunnat välja texter som varit mer svartvita eller kontrasterat än mer mot varandra exempelvis direkt hatiska texter vilket förvisso också hade kunnat betraktas som problematiskt på andra sätt. Mitt urval är av det målinriktade slaget, alltså texterna är utvalda för att de har relevans inom fokusområdet för min uppsats (Bryman, 2011).

Första standard-träffarna, alltså de träffar jag får med ordinarie inställningar i Google.

- Den första är från Oystermag (Oystermag, 2015, 9 mars) som är en internetbaserad tidsskrift och listar exempelvis citat från en video angående He for she-kampanjen. Emma Watsons engagemang och passion framhålls som viktiga men även hennes budskap.
- Den andra kommer från Conscious magazine (Consciousmagazine, 2014), en internetbaserad tidsskrift, och beskriver hur Emma Watson har öppnat en dörr till feminismen. Watsons tal citeras.
- Nummer tre är hämtad från den internetbaserade tidsskriften Huffington Post (Huffington post, 2014, 26 september). Texten problematiserar kampanjen och valet av Emma Watson som kampanjens ledare.
- Den fjärde texten är även den från Huffington Post (Huffington post, 2014, 24 september). Denna handlar om hur kändisar stödjer Emma Watson och kampanjen efter alla hot.

- Nummer fem är från Bustle (Bustle, 2014, 22 september), en internetbaserad tidsskrift, är en hyllning till Watson och hennes tal där flera citat från talet återges.

Svenska träffar

- Den sjätte texten är tagen från Cecilia Blankens blogg (Blankens, 2014, 23 september) och är en kort positiv hållen text om Emma Watson efter hennes tal. På sin blogg har Blankens delat upp kategorier såsom Min Stil, Min träning och Mitt Liv. Hon lägger upp bilder på det hon vill lyfta fram exempelvis mode med en liten text till.
- Den sjunde hämtades från Aftonbladet (Aftonbladet, 2015, 23 januari) och återger en intervju med Sveriges statsminister Stefan Löfven som uttalar i positiva ordalag om Watson och hennes engagemang i kampanjen efter en gemensam pressträff.
- Nummer åtta är ett diskussionsforum eller "tråd" på Flashback (Flashback, 2014) med grundtesen att Emma Watson själv legat bakom det så kallade nakenbildshotet. Flera åsikter om Watson och talet diskuteras. Flashback är en hemsida som marknadsför sig genom att framföra attsida, står för yttrandefrihet på riktigt. Jag refererar till skribenterna eller användarna genom att kalla dessa A, B, G osv. istället för deras riktiga användarnamn. Kommentatorsfält kopplade till tidningar och Youtube fick stängas ned pga. hat och hot. På Flashback går det dock att läsa vad personer, som inte har en stor egen plattform, såsom en välläst blogg eller kolumn, tycker. Trådformen öppnar för en dialog vilket inte finns i de andra texterna.
- Och slutligen den nionde kommer från en hemsida med retorikinriktning, Retorikiska (Retorikiska, 2014, 23 september) som ger Emma Watson beröm för talet.

Det slutgiltiga urvalet gällande texterna rör sig om drygt 23000 tecken. Siffran har jag fått fram genom att jag har kopierat en stor del av materialet i ett Word-dokument. Först gjorde jag ett grovt urval efter genomläsning av texterna. Därefter gjorde jag ett smalare urval där jag läste igenom texterna noga med mitt syfte i åtanke. Jag strök under delar av texterna som utmanade norm och genusordningen, ifrågasatte givna sanningar med en färg samt strök under med en annan färg de texter som befäste dessa delar. Jag markerade även ord i färger och satte upp motsatspar i de fall det förekom sådana. På så sätt gallrade jag mitt material ytterligare.

Jag vill påpeka att jag inte vet samtliga skribenters kön och väljer därför att inte spekulera i huruvida det är en man eller kvinna som skrivit dessa samt och om detta är en variabel som påverkar framhållandet av Watson.

I mitt genomförande har jag strukit under exempelvis beskrivande ord och kopplat dessa till vad tidigare forskning gett uttryck för inom ramen för mitt syfte. Jag gjorde kategorier såsom bland annat "egenskaper" som lyfts fram i beskrivandet av talet, kommentarer om talet respektive om Watson själv. Jag delade även in yttranden löst efter huruvida de framstod som positivt eller negativt hållna till Watson och hennes tal. Jag har strukit under eller färglagt sådant där jag kan se norm – avvikare samt "sanningar" som utmanas eller återskapas.

Teori och metodologi

Feministisk teori och epistemologi

Feministisk forskning utmärks av att ett kvinno- eller könsperspektiv appliceras på sociala fenomen. Huvudelement inom feminismen är att kön ses som centralt för att förstå sociala relationer och processer, könsrelationer är ojämlika samt att dessa är socialt skapade alltså ej biologiska, utan präglade av en historisk och kulturell kontext. Feminismen menar att forskning genom historien varit mansdominerad och tagit stark prägel av detta inom de flesta områden. Feminismen vill därför peka på ojämlikheter för att kunna bidra med ny kunskap inom områden som tidigare försumrats (Alvesson & Sköldberg, 1994).

Den feministiska teorin passar mitt synsätt att ta mig an mitt forskningsområde på då jag är intresserad av makt utifrån ett normkritiskt perspektiv. Feministisk forskning är en form av genusforskning med fokus på makt (Fogelberg Eriksson, 2005). Inom feministisk teori lyfts objektifiering av kvinnor fram som en central aspekt när det gäller konstruktioner av kvinnlighet (Nigård, 2012). Den feministiska teorin är en del av min ansats och metodologi.

Under 70-talet började fältet *feministisk epistemologi* expandera då Dorothy Smith och andra, däribland feminister Sandra Harding förespråkade nödvändigheten av forskares dagliga erfarenheter som grund till kunskap. Forskaren har behövt vända den forskande blicken mot sig själv med syfte att undersöka sin egen position samt påverkan på forskningsresultaten. Något som innebar att forskare ifrågasatte det objektivitetskrav som länge varit norm för forskning. Insikten om forskarens påverkan på forskningsprocessen innebar att forskningsresultat kan betraktas som relativa eller till och med partiska. Normer kan dock användas för att undvika total relativism. En förmåga till självreflexivitet, då blicken vänds mot den egna forskningen krävs också. Navelskådning riskerar leda till exkludering av exempelvis etnicitet och klass (Liinason, 2005).

Den feministiska epistemologin har sina rötter i, bland annat, Marx idéer om hur förtryckta grupper i samhället kan tillägna sig kunskaper som är svåra för de överordnade att se, vilket kan ses som ett kunskapsmässigt privilegium utifrån de förtrycktas perspektiv (Bakan, 2012). Zita (1988) problematiserar detta i sin text ”*Feminism och vetenskapsteori: en kritisk granskning*”. då kvinnor utifrån den feministiska teorin därmed borde ha förmågan att se och förstå den sociala världen på ett verkligare sätt än män, vilket hon ställer sig kritisk till. En invändning kan dock vara att det kan vara vanskligt för en utomstående att sätta sig in i någon annans upplevda förtryck (Zita, 1988).

Enligt Alvesson och Sköldberg (1994) framträder könsperspektivet extra mycket då det inte befinner sig i konflikt med andra intressanta studieområden som skulle kunna klassas som avvikelser såsom klass, etnicitet eller sexualitet. Det föreligger också en viss risk att forskaren själv, genom att hårdra och tolka, kan reproducera stereotypa könsroller. Genom att använda könande etiketter eller prefix av typen ”kvinnligt”, riskerar användaren även till att bidra till en förstärkning av könsstereotyper (Fogelberg Eriksson, 2005). Jag är medveten om dessa aspekter när jag skriver min uppsats. Jag vill peka på strukturer, varför det lämpar sig för mig

att använda dessa prefix istället för att hålla mig till könlösa termer såsom enbart ledarskap. Det feministiska teoretiska perspektivet utgör kritiska diskurser eftersom feministisk teori innebär kritik av status quo (Fogelberg Eriksson, 2005).

Normkritik

Normkritik kan ses som ett verktyg vilket handlar om att sätta fokus på makt vilket innebär att ifrågasätta de normer som påverkar uppfattningen om vad som är normalt alltså önskvärt. Med hjälp av ett normkritiskt perspektiv kan vi få syn på och försöka ändra strukturer istället för exempelvis individer som ska passa in i en viss mall för att inte uppfattas som avvikande, att det blir ett "vi" och "dom". Normer är inte absoluta utan förändras över tid. En viss uppsättning normer gäller för en grupp medan andra normer gäller för en annan grupp. Normen sammanfaller ofta med det majoritetens anses vara eller göra. Normer kan ha med exempelvis utseende, beteende, sexualitet och funktion att göra. En västerländsk man förväntas inte ha klänning exempelvis och blir annars en avvikare (Salmson & Ivarsson, 2015). Utifrån min forskningsöversikt utgår jag från att manligt ledarskap formar normen för ledarskap vilket innebär att kvinnligt ledarskap representerar det avvikande i den här studien. Jag fokuserar främst på den (manliga) ledaren som norm i min text, varför den kvinnliga ledaren blir en avvikare. Här vill jag återkoppla till Hirdmans teori om genusordningen där mannen är den givna normen för en ledare, kvinnan avvikaren som värderas lägre än mannen (Hirdman, 1996). Normer upprätthåller genusordningen och påverkar hur ledarskapet och ledarskapsretoriken uppfattas, trovärdigheten som ledare, alltså etos.

Metod

Jag har valt att använda mig av diskursanalys eftersom metoden lämpar sig för mitt kunskapsområde då jag intresserar mig för maktstrukturer i form av genusordningen och normer. Jag fokuserar på ordval och beskrivningar som framkommer i de specifika texterna jag analyserar samt i Watsons tal.

Diskursanalys är både teori och analysmetod och exakt var teorin slutar och metoden börjar är upp till forskaren att avgöra (Winther Jörgensen & Phillips, 2000). Själva grundpremisen för diskursanalysen är att människor genom språket skapar sociala konstruktioner av världen (Alvesson & Skoldberg, 1994).

Diskurs är vad som betraktas som en given sanning inom en viss domän och bidrar till att konstruera ex. sociala identiteter och sociala relationer (Winther Jörgensen & Phillips, 2000). Diskurs favoriserar vissa grupper på bekostnad andra, de så kallade avvikarna från den rådande diskursen (Möller, 2007). Diskurs handlar om makt och en väsentlig form är makten över språket (Thurén, 2007). Jag är intresserad av makt utifrån ett feministiskt perspektiv med kvinnligt ledarskap som studieområde. Genusordning och normer som formar diskurser om kvinnligt ledarskap är centrala. Med en feministisk utgångspunkt förhåller jag mig kritiskt till diskurser.

Diskursanalys

Diskursanalys relateras till makt och identitet där diskursens inre relationer om vad som är normalt respektive avvikande fastställs (Bergström & Boréus, 2005). Diskurser bidrar till att konstruera sociala identiteter, sociala relationer och olika kunskaps- och betydelsesystem. Inom diskursanalysen ligger fokus på den kommunikativa händelsen, såsom exempelvis en text. Diskursordningen är summan av de språktyper och begrepp som används inom en viss sfär. Diskursanalysen är besläktad med språkfilosofin, vilken menar att verkligheten uttrycks genom språket. Språket är inte att betrakta som en informationskanal för beteenden och sinnestillstånd, utan något som konstruerar den sociala världen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000)

Jag avser att analysera de första träffarna jag får efter sökningen Emma Watson He for she samt de första svenska träffarna för att få en överblick över vilka åsikter om Emma Watson och hennes framförande av talet som varit mest framstående, vilka diskurser som kommer till uttryck.

Jag har valt diskursanalys som metod då jag anser denna lämpad för att kunna besvara mina frågeställningar samt uppfylla mitt syfte. Anledningen till detta är att diskursanalys är ett tillämpligt verktyg att använda sig av för att kunna urskilja bakomliggande maktstrukturer i en text, i mitt fall är normkritiska och feministiska. Detta understryker exempelvis Bergström & Boréus (2005) som menar att diskursanalysen är användbar för att hantera maktfrågor såsom könsmakt och hegemonier. I diskursanalysen är det intressant att ta reda på vem som har formuleringsprivilegiet. Vad som får sägas och av vem/vilka. Identiteten är väsentlig då denna är kopplad till vilken makt eller vilka rättigheter en person anses ha (Bergström & Boréus, 2005). Jag har valt att belysa begreppsparet norm – avvikare där jag främst har ett feministiskt perspektiv då dessa aspekter enligt ex. Wahl et al. (2011) är viktiga ur ett maktperspektiv. Jag är intresserad av ledardiskurser samt egenskaper som kan kopplas till denna diskurs med fokus manligt – kvinnligt.

Enligt Winther Jørgensen och Phillips (2000) använder Fairclough sig av tre dimensioner dvs. diskursiv praktik, text och social praktik. Jag kommer huvudsakligen att fokusera på den diskursiva praktiken vilken jag analyserar med hjälp av den feministiska teorin där genusordningen, alltså hierarkin mellan manligt och kvinnligt är av intresse.

Textanalysen inom kritisk diskursteori fokuserar på formella drag hos texten som konstruerar diskurser och teman rent språkligt. Relationen mellan texten och den sociala praktiken som skapats inom medieras av den diskursiva praktiken. Genom diskursiv praktik använder vi språk för att skapa och konsumera texter. Texter både formar och formas utifrån social praktik. De diskurser och teman som används för att producera en text är något som textmottagaren bygger vidare på i sin tolkning av texten. En bestämd språklig uppbyggnad formar skapandet, mottagandet och tolkningen av texten. Genom att göra en detaljerad analys av texternas egenskaper med bestämda redskap kan vi försöka kartlägga hur diskurserna förverkligas textuellt och därmed kan vi underbygga en tolkning eller frågeställning med hjälp av textanalysen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Inom den diskursiva praktiken är det intressant att se om texten har låg interdiskursivitet, alltså om texten är konventionell så till vida att den reproducerar redan existerande diskurser såsom i mitt fall exempelvis hur en kvinna traditionellt beskrivs. En hög diskursivitet kan

antas vara mer föränderlig och "nyskapande" (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). I min text handlar detta om huruvida diskurser gällande kvinnor och kvinnligt ledarskap upprätthålls och/eller utmanas.

Det är väsentligt att forskaren, som använder sig av diskursanalys, inte blir subjektiv i sin bedömning. Det handlar inte om vad som är sant eller falskt utan vad som beskrivs i texten. Vidare har kritik mot Faircloughs analys förekommit exempelvis i form av huruvida vilken teori som helst kan samsas med den kritiska diskursteorin. Annan kritik handlar om huruvida att exempelvis göra diskursanalyser över platsannonser eller dylikt bidrar till någon ny kunskap inom forskningsområdet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Kritisk diskursteori

Enligt Winter Jørgense och Phillips (2000) anser Fairclough att den kritiska diskursanalysen genererar teorier och metoder för att teoretiskt problematisera och empiriskt undersöka relationerna mellan diskursiv praktik och social och kulturell utveckling. Vidare anser han att rådande diskurser är en form av social praktik som gör anspråk på kunskap samt förändrar och reproducerar maktrelationer och sociala relationer (Winter Jørgensen, & Phillips, 2000).

Inom den kritiska diskursteorin anses sociala och kulturella processer och strukturer ha en delvis lingvistisk-diskursiv karaktär. Syftet med den kritiska diskursteorin och analysen är belysa den lingvistisk-diskursiva delen hos sociala och kulturella fenomen. Genom att tolka texter eller bilder konstituerar vi den sociala världen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Kritisk diskursteori är kritisk i den meningen att den ser som sin uppgift att klarlägga den diskursiva praktikens roll i upprätthållandet av den sociala värld, vilken bär på ojämlika maktförhållanden (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). En del av syftet i min studie är att bidra till social förändring samt verka för ett mer jämlikt samhälle

Diskursanalysen är ett väl använt angreppssätt vars premisser presenteras nedan.

Kritisk inställning till självklar kunskap - Det innebär att vår kunskap om världen ej är att betrakta som en objektiv sanning, då verkligheten endast är tillgänglig för oss genom vår egen kunskap, varför våra världsbilder inte är en korrekt återgiven bild av verkligheten.

Historisk och kulturell specificitet – Alltså att vi är historiskt och kulturellt bundna personer och vår kunskap om världen är därför färgad av dessa faktorer. Våra världsbilder är därtill inte statiska utan kan förändras över tid.

Samband mellan kunskap och sociala processer - Vårt sätt att uppfatta världen på skapas och upprätthålls i sociala processer. Kunskap konstrueras i social interaktion mellan människor där vi bygger upp och bildar gemensamma "sanningar" om vad som är sant respektive falskt.

Samband mellan kunskap och social handling - I en bestämd världsbild blir vissa handlingar naturliga medan andra betraktas som otänkbara. Den specifika tid och plats (kontext) vi själva lever i påverkar de handlingar vi utför (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Jag kommer främst att arbeta utifrån den första premisen då jag är intresserad av normer som formar diskurser. Jag använder även den tredje och fjärde premisen då jag tittar på

bemötandet, hur Watsons etos uppfattas, vilka reaktionerna blir. Vedertagna ”sanningar” och normer som påverkar uppfattningar av etos. Dessa premisser kan dock i viss mån gå in i varandra. Jag kommer även att lyfta fram perspektiv ur Goodwill-ambassadören Watsons tal som berör och utmanar ”sanningar”.

Begrepp

Utifrån min teoretiska referensram följer de begrepp som jag kommer att använda mig av i min diskursanalys.

Norm och genusordning

Yvonne Hirdman (1996) menar att det finns ett genussystem som är där premisserna är åtskillnad av kroppar samt rankning av könen där det manliga värderas högre än det kvinnliga (Hirdman, 1996). Mannen som norm beskrivs av Yvonne Hirdman som ett tankesätt som utgår ifrån en upplevd självklarhet där mannen är norm för exempelvis en läkare, polis, professor etc. Kvinnan är den andra, avvikaren såsom den *kvinnliga* professorn. Genusordningen bygger på att män är överordnande kvinnor (Hirdman, 2007).

Vidare betonar Hirdman att begreppet genus är nödvändigt för att kunna beskriva hur vi talar om kön. Genus är en kunskap om hur manligt och kvinnligt görs där biologiskt kön skapar föreställningar om sociala praktiker (Hirdman, 2007). Normer upprätthåller genusordningen. Flera forskare använder genus och kön som synonyma begrepp med hänvisning till den sociala konstruktionens betydelse och genomslag. Kön kan förstås som något som produceras och reproduceras genom det som sägs och görs i olika situationer (Fogelberg Eriksson, 2005). Även jag använder begreppen som en form av synonymer i min uppsats.

En norm är det som uppfattas som det normala vilket innebär att det som faller utanför ramen ses som det avvikande, alltså ”det andra”(Paechter, 1998). Den asymmetriska maktrelationen mellan det som betraktas som norm och det avvikande gör att normen har legitimitet att sätta dagordningen (Paechter, 1998).

Enligt Fogelberg Eriksson gestaltas den manliga normen exempelvis genom ett antal maskulinitetsformer som tillsammans utgör möjliga ledarskapsdiskurser. Ledarskap präglas av en manlig norm och uppbär därmed just normens privilegier. Vidare konstaterar Fogelberg Eriksson i sin avhandling att diskurserna rörande *ledarskap* och *kön* är starka, då hon i sin forskning har sett en samstämmighet kring rådande föreställningar rörande dessa begrepp (Fogelberg Eriksson, 2005).

Jag använder begreppet genusordning för att kunna synliggöra normer.

Etos

Etos är en del inom området retorik. Lid Andersson menar att retorik och ledarskap hör ihop då båda begreppen handlar om påverkan. Vidare menar hon att retorik är något som skapas då

talare och publik interagerar med varandra. Utan åhörare, ingen talare vilket även gäller för ledarskap, utan ledda ingen ledare (Lid Andersson, 2009). Kjeldsen är inne på samma spår då han uttrycker att talarens makt är stor, men åhörarnas är större. Etos är ett tydligt exempel på detta då etos handlar om hur talaren uppfattas av åhörarna (Kjeldsen, 2008).

Etos inom retoriken handlar om trovärdighet och karaktär. Det är viktigt för att få människor att lyssna och avgörande för att kunna övertyga, enligt Kjeldsen (2008). Vad som sägs är inte det enda vi bedömer även *vem* som säger något. Etos representerar uppfattningen om talarens karaktär, kompetens och välvilja. Även autencitet är en viktig del i begreppet. Image är i princip en synonym till etos men är något bredare i sin betydelse eftersom det inte är bundet till en situation utan handlar om en persons stil och allmänna uppförande. Det som är relevant är alltså det som sägs, vem som säger det men också mottagarens uppfattning vid en viss tidpunkt. En talares etos är inte statistiskt mätbart utan varierar eftersom det beror på mottagarens uppfattningar över tid (Kjeldsen, 2008).

Inledande etos handlar om vilken uppfattning mottagarna har av personen innan denne har börjat tala. Etos kan konstrueras efter exempelvis talarens utbildning, erfarenhet och karaktär (Kjeldsen, 2008). Alltså kommer yttranden tolkas olika beroende på vem som säger det, är det en professor eller student? Härlett etos handlar om när personen väl har börjat tala etos skapas exempelvis genom den position en talare tar i förhållande till åhörarnas förväntningar. Det slutgiltiga etos är intrycket åhörarna har då talaren tystnat och blir alltså en produkt av de tidigare två etos-formerna (Kjeldsen, 2008). Det är denna sista etos som är relevant i min empiri, eftersom skribenterna har skrivit något efter talet men det kan vara väsentligt att ha med att det inte bara handlar om själva talet, utan även om tidigare uppfattningar om talaren som påverkar bemötandet.

Både etos och normer varierar över tid. Normer bidrar även till hur någons etos kan uppfattas då talarens bakgrund och åhörarnas förväntningar har avgörande betydelse.

Generaliserbarhet, validitet, reliabilitet och kvalitativ forskning

Inom kvalitativ forskning, menar Bryman (2011) att begreppen *intern* och *extern* validitet är väsentliga. Intern validitet kan likställas med trovärdighet medan den externa validiteteten handlar om överförbarhet (Bryman, 2011). Den interna validiteten handlar om att undersöka det som avsetts, vilket dock kan påverkas av min egen förförståelse samt valt fokusområde. Den externa validiteten hade blivit starkare med ett större urval. Alltså för att få en högre validitet och större möjlighet till generaliserbarhet hade jag behövt utföra en mer omfattande analys med ett mer tilltaget material, vilket är svårt att få till stånd inom tidsramen för en uppsats om 15 högskolepoäng. Mitt urval är alltså av begränsade proportioner. Validiteten utgår alltså från det material jag har arbetat med och jag anser mig ha undersökt det jag avsåg att undersöka (Esaiasson et al., 2012).

Reliabilitet är tillförlitligheten hos en undersökning. För att en studie skall uppvisa reliabilitet ska samma resultat uppnås om studien görs på nytt, den ska alltså vara forskaroberoende (Esaiasson et al., 2012). Dock har jag en feministisk epistemologi vilket innebär att jag är intresserad av makt kopplat till kön. Detta är också en del av min förförståelse.

Då min studie utgår från offentligt material som finns publicerat på nätet till allmän beskådan är min empiri lättillgänglig för andra att ta del av. Min studie är av det kvalitativa slaget varför en frekvent förekommande invändning är att det är vanskligt att översätta validitet och generaliserbarhet till kvalitativ forskning då dessa begrepp härstammar från en positivistisk och kvantitativ tradition (Lid Andersson, 2009).

En kvalitativ metod innebär att enstaka händelser och mindre detaljer kan tillmätas stor vikt. En kvalitativ studie säger dock främst någonting om den analyserade empirin, men kan alltså även peka på tendenser i samhället (Thurén, 2007). Jag valde att göra en kvalitativ studie för att försöka besvara mitt syfte respektive mina frågeställningar och anser att jag har kunnat påvisa normer som kan tillskrivas relevans. Enligt Bryman stämmer kvalitativ forskning bättre överens med feministiska ståndpunkter exempelvis för att kvinnors röster kan synliggöras (Bryman, 2011).

Skribenterna till texterna som förekommer i mitt material skriver jag inte ut med namn eller alias. Dock har de själva valt att publicera sitt material på nätet, varför jag inte ser några svårigheter med att analysera texterna. Jag har beaktat att de inte ska lida negativa konsekvenser av det jag skriver i enlighet med forskningsetiska principer (Vetenskapsrådet, 2002). Jag har inte fått Goodwill-ambassadörens eller textskrivarnas medgivande. Jag har dock kontaktat UN-Women som svarar att de inte har tid att återkoppla om studentuppsatser.

Jag är medveten om att jag har ett etiskt ansvar i min forskning, alltså är förtrogen med de forskningsetiska principerna och för att insamling sker på ett betryggande sätt. Jag har beaktat konfidentialitetskravet och kan konstatera att mina uppgifter ej är sekretessbelagda eller dylikt. Nyttjandekravet innebär att jag inte avser att exempelvis låna ut uppgifter till andra ändamål. Jag har, som tidigare nämnts, inte fått samtycke men det rör sig om offentliga uppgifter samt en offentlig person (ej under 15 år). Personen är mindre relevant utan det är uppdraget som är centralt. Likaså är skribenterna mindre intressanta utan endast det som uttrycks i text. Vid information via ex. massmedia behöver samtycke ej efterfrågas (Vetenskapsrådet, 2002).

Jag fokuserar på kvinna och man/kvinnligt och manligt i min forskning, men vill understryka att vissa inte vill betitla sig något av dessa ord eller tillhöra dess kategorier samt att det finns en cis-normativitet i mitt språkbruk och även i tidigare forskning. Cis normen är motsatsen till en transperson. Jag refererar exempelvis till mannen som norm – kvinnan som avvikare, den andre osv. Min användning av kategorierna man och kvinna är därför att betrakta som snäv. Det finns även andra norm – avvikare förhållanden som jag inte fokuserar på denna gång, däribland cis.

Analys och empiri

Jag vill understryka att jag kommer att använda namnet Emma Watson, precis som skribenterna, men det är i hennes egenskap av Goodwill-ambassadör och kvinnligt ledarskap jag har mitt kunskapsintresse och inte av Watson som person.

Jag har valt att ha mina slutsatser i den löpande texten och avslutar med en sammanfattning. Jag har valt denna disposition för att jag anser att det gör texten tydligare och mindre upprepande. De begrepp jag presenterat tidigare används, alltså norm, genusordning och etos.

Platsen är FNs huvudkontor i New York och Goodwill-ambassadören Emma Watson håller det tal som ska bli startskottet på UN Womens senaste kampanj. Talet är ca 11 minuter långt och syftet är lansera He for she-kampanjen, vilket Watson fastslår redan i inledningen (UN Women, 2014, 20 september). Nedan kommer jag att presentera hur Goodwill-ambassadör Emma Watson framhåller sig själv då hon håller sitt tal. Jag fokuserar inte på framförandet såsom gester, pauser och tonlägen utan på vad hon säger i ord.

He for She-talet

Goodwill-ambassadör Watson inleder med att poängtera att syftet med talet är att lansera He for she-kampanjen. Vidare menar Emma Watson att hon sträcker ut en hand, eftersom hon behöver hjälp med att få slut på ojämställdheten mellan könen, "We want to end gender inequality" (UN Women, 2014, 20 september). Alla behöver vara med och bidra, hon nämner specifikt pojkar och män "We want to try and galvanize as many men and boys as possible" (UN Women, 2014, 20 september). Hon framhåller att feminism och att kämpa för kvinnors rättigheter måste sluta ses som synonym med manshat då detta ofta sker, det handlar om att få samma möjligheter och rättigheter. Watson säger att hon bestämde sig för att hon var en feminist och att det var okomplicerat för henne. Watson fastslår att feminism kan ses som ett impopulärt ord. Vidare säger Watson att hon är en av de kvinnor vars uttryck antas vara för starkt, aggressivt, anti-män och oattraktivt. Dessa egenskaper antas hon och andra som definierar sig som feminister, tillskrivas. Att kvinnliga feminister antas vara på ett visst sätt är ett exempel på en diskursiv sanning eller norm om den aggressiva manshatande feministen.

Watson ger personliga exempel på tillfällen då hon och personer i hennes omgivning råkat ut för bemötande kopplat till kön. "I started questioning gender-based assumptions when at eight I was confused at being called "bossy," because I wanted to direct the plays we would put on for our parents—but the boys were not." (UN Women, 2014, 20 september). Längre ned i talet återknyter hon till männen då hon menar att de också är fångade i könsstereotyper. Både män och kvinnor ska kunna vara känsliga och starka, framhäver Watson. Det handlar om frihet. Hon säger att "Gender equality is your issue too" (UN Women, 2014, 20 september). Watson påpekar alltså att jämställdhet också är männens sak och utmanar därmed normen om att det skulle handla om en kvinnofråga.

Watson påpekar att hon började sexualiseras av media vid 14-års ålder. Något som är en stereotyp normativ behandling av en ung kvinna. Ändå säger hon sig vara en av de lyckligt lottade då Watson beskriver att "My life is a sheer privilege because my parents didn't love me less because I was born a daughter" (UN Women, 2014, 20 september).

You might be thinking who is this Harry Potter girl? And what is she doing up on stage at the UN. It's a good question and trust me, I have been asking myself the same thing. I don't know if I am qualified to be here. All I know is that I care about this problem. (UN Women, 2014, 20 september)

Hon kallar sig själv Harry Potter flickan samt säger att hon inte vet om hon är kvalificerad nog att stå på FNs scen. Vidare säger Watson att hon varit nervös inför att hålla talet och tvivlat på sig själv. Hon framhåller att hon bryr sig om uppgiften och problemet med bristande jämställdhet samt avslutar mer orden "if not me, who, if not now, when?". Watson uppmanar oss att ställa samma fråga till oss själva (UN Women, 2014, 20 september). Hon nosar därmed på sanningen om den okvalificerade unga kvinnan som nervös och okvalificerad. Detta upprätthåller även genusordningen. Dock kan det också tolkas som ett sätt att förekomma belackarna på, att själv ta upp tänka motargument gällande henne som ledare för kampanjen. Måhända är det många som enbart känner igen henne från Harry Potter och inte är medvetna om hennes tidigare kvalifikationer. I termer av etos skulle detta kunna få henne att framstå som ödmjuk och ärlig mer än som en trovärdig och stark ledare. Watson tar inte upp alla de styrkor som Nyamayaro, senior advisor på UN Women, menade var anledningen till att valet föll på Emma Watson i intervjun jag refererade till i "Into the gloss". Passion för jämställdhet förekommer dock exempelvis då Watson påpekar att "All I know is that I care about this problem." (UN Women, 2014, 20 september) samt är genomgående i hela talet, men det starka intellektet lyfts inte fram som trovärdighetsförstärkande etos. Ingen examen från ett Ivy league college eller mångårigt engagemang för jämställdhet stoltseras med från Watson sida, trots att detta är något hon skulle kunna skryta med. Därmed utmanar hon inte den stereotypa diskursen om den inkompetenta kvinnliga ledaren.

Jag återknyter till kritisk diskursteori och fokuserar på normkritik och genusordning samt premisserna samband mellan kunskap och social handling, samband mellan kunskap och sociala processer samt kritisk inställning till självklar kunskap. Vissa handlingar ter sig naturliga och andra ses som ett brott på normen såsom att det inte är naturligt eller normalt för en ung tjej att ta kommandot. Watson kallas då "bossy". Ytterligare en sanning återkommer i beskrivningen av feminister som aggressiva och manshatande. Det går emot "sanningen" och den självklara uppfattningen om hur en kvinna förväntas vara och bete sig vilket utmanar den rådande diskursen. Aggressiv är en egenskap som traditionellt förknippas med mannen. Kvinnor som framstår som aggressiva tenderar att ses som ett hot.

Watson framhåller sexualiseringen av henne själv, vilket kan ses som ett konstaterande av hur genusordningen har kommit till uttryck då kvinnan blir en sexsymbol, ett objekt. Watson menar att hon ifrågasatt sin kompetens för uppdraget som Goodwill-ambassadör, vilket kan tyda på en stereotyp bild av den osäkra kvinnliga ledaren. Hon uttrycker en kritik gentemot självklar kunskap i exemplen ovan.

Bemötandet av Goodwill-ambassadör Emma Watsons tal

Diskurser som upprätthåller genusordningen

Jag kommer att synliggöra beskrivningar och reaktioner som framkommit i texterna samt hur diskurser om kvinnligt ledarskap formas i bemötandet av talet. Jag menar att det bemötande som mitt empiriska material ger uttryck för återspeglar normer om kvinnan/den kvinnliga ledaren som upprätthåller maktförhållandet där det kvinnliga värderas lägre än det manliga, alltså genusordningen.

Framhållandet av Goodwill-ambassadör Emma Watson som känslös framkommer i Huffington Post där talet beskrivs som "an emotionally stirring speech at the United Nations to launch He For She" (Huffington post, 2014, 26 september). Användare "A" på Flashback framhåller att hon har "Darr på rösten" samt kallar hennes tal för "falskt känslodrypande" ("A" Flashback, 2014). och en annan skribent på forumet skriver "Undrar om hon inte bara utnyttjas..." ("D" Flashback, 2014). Den sistnämnda skribenten får svar i form av kommentaren "Jo men visst .. troligen, hon är ju kvinna och kan alltså inte förväntas tänka och ta ställning själv.." ("C" Flashback, 2014).

Som framkommit i avsnittet om tidigare forskning kan kvinnor som grupp anses sakna eftersträvansvärda ledaregenskaper samt tillskrivs andra, gärna motsatta egenskaper. Hierarkin inom genusordningen är exempel på detta. Maktlös, lättpåverkad och passiv är exempel på egenskaper som sätts i motsats till mannen och normen för ledaren. Eftersom mannen och kvinnan ses som varandras motsatser i genusordningen tillskrivs dessa egenskaper en kvinna. För att återkoppla till premisserna inom den kritiska diskursteorin kan dessa sociala konstruktioner som en tänkbar sanning, en norm. Enligt tidigare forskning bedöms avvikaren mot normen oftare utifrån stereotypa egenskaper, varför en kvinnlig ledare gärna tillskrivs normen för kvinnliga egenskaper. Kommentaren ovan av skribent "D" och även tolkningen "C" gör anspelar på att Watsons kön spelar roll utifrån bemötandet. Det antyds att Watson bara utnyttjas och hon tilldelas således en passiv roll.

En skribent på Flashback kallar, som jag framhållit ovan, talet som "det falskt känslodrypande talet" ("A" Flashback, 2014).

Kvinnor associeras med känslor (känslösamma, sårbara, mjuka) och passivitet medan mannen förknippas med styrka och förmågan att vara aktiv enligt tidigare forskning. Mannen står för makt och kvinnan det maktlösa. Det kan finnas en förväntan på att kvinnan ska vara känslös, eftersom det är så den traditionella förväntningen på det kvinnliga ledarskapet sett ut. Det är sådana sanningar eller normer som kommer till uttryck i bemötandet ovan.

Befästade av bristande kompetens

I Huffington post (2014, 26 september) beskrivs Emma Watson som bland annat en vit ung kvinna (även privilegierad, cis, välbärgad). Watson verkar uppfattas som privilegierad då hon är en vit, antaget heterosexuell kvinna, varför andra kan bli avvikare gentemot henne då dessa bryter mot fler normer och föreställningar om ledarskap. Hon säger även själv i talet att "My life is a sheer privilege" (UN Women, 2014, 20 september). Rubriken för texten i Huffington post lyder "Sorry Privileged White Ladies, But Emma Watson Isn't a 'Game Changer' for Feminism" (Huffington post, 2014, 26 september). Emma Watson framhålls alltså som norm gentemot andra mer avvikande grupper såsom icke-vita. I texten från Huffington post (2014, 26 september) förekommer ett antagande om att Emma Watson inte vet mycket om transpersoners livssituationer samt om personer som varken definierar sig som varken he eller she. Att diskutera kampanjen och det problematiska i titeln "He for She" förekommer i viss mån, men skribenten vänder sig även direkt mot Emma Watsons kunskaper i dessa frågor.

To begin with, the name "He For She" is problematic, no matter how you slice it. Some may call these criticisms divisive and nitpicky, but there is nothing feminist about a campaign that reinforces a gender binary that is harmful to people whose gender identities don't fit into such tidy boxes. When we reinforce the idea that only people who neatly fit the gender binary are worthy of being protected and supported, we erase and exclude the people who are at most risk of patriarchal violence and oppression. Which is something that Emma Watson knows only a little bit about. (Huffington post, 2014, 26 september)

Enligt mitt empiriska material återspeglar ovanstående citat, enligt min tolkning, ett misstänkliggörande av Watsons kompetens genom ett säkert påstående angående att hon vet eller känner till lite om transfrågor.

Kvinnliga ledare behöver vara extra ambitiösa och hängivna i större utsträckning medan det krävs mindre av en man för att kunna bevisa sin duglighet och kompetens i olika frågor. Män anses ha en given auktoritet på ett annat sätt och blir därmed inte ifrågasatta kompetensmässigt som en kvinna i samma situation riskerar att bli. I kapitlet om tidigare forskning konstaterades att kvinnors kompetens tenderar misstänkliggöras samt att de även undervärderar sig själva. De högre krav som ställs på kvinnor upprätthåller genusordningen. Emma Watson menar att hon frågat sig själv om hon är kvalificerad nog för att stå på FNs scen och tala samt att hon tvivlat på sig själv. "I don't know if I am qualified to be here." säger Watson (UN Women, 2014, 20 september). Något som kan förstås som ett sätt att förekomma belackarna på, att bemöta eventuella motargument i talet. Det kan också tolkas som ödmjukhet eller ett uppvisande av att hon är som vem som helst, ett försök att uppfattas som trovärdig i sitt etos. Normen för en kvinnlig ledare som någon med låg kompetens upprätthålls.

Den kritiska skribenten på Huffington post poängterar vidare att "we should probably be a little more careful in who we choose as our thought leaders" (Huffington post, 2014, 26 september). Emma Watson tillskrivs epitetet ledare men anses inte representera exempelvis transpersoner eller personer av annan etnicitet, varför författaren menar att Laverne Cox (svart transperson) vore en bättre representant som Goodwill-ambassadör.

Ledarskap och identifikation är, som konstaterats inom tidigare forskning, nära sammanlänkade. Den medelåldersmannen antas enligt tidigare forskning vara någon som många kan identifiera sig. Det som skribenten på Huffington post (Huffington post, 2014, 26 september) ger uttryck för skulle kunna förstås som att det inte är lika lätt med identifikation gentemot en kvinnlig ledare som mot en manlig. I detta fall antyds att Watson är svår för andra avvikare att identifiera sig med.

Befästade av kvinnan som sexuellt objekt

I två av texterna (Huffinton post, 2014, 26 september, Huffinton post, 2014, 24 september) tas hotet om nakenbilderna upp, något som även diskuterades på Flashback. Själva grundpremisen för startaren av Flashback-tråden utgick från tesen att det var Watson själv som låg bakom "näthatskuppen" då rubriken löd "He For She gate Emma watson planerade näthatskupp, men påkommen" ("A"Flashback, 2014). Många tidningar och Youtube tvingades stänga ned sina kommentatorsfält på grund av näthat. Detta beskrivs i två av texterna med följande meningar "internet trolls who threatened to release nude photos of Watson shortly after her speech" (Huffington post, 2014, 26 september). "Although the threats thankfully turned out to be a hoax by a social media marketing firm, they reflect a disturbing notion that violating women's privacy has the capacity to disarm and intimidate them." (Huffington post, 2014, 24 september)

Detta är ur ett historiskt perspektiv ett frekvent förekommande hot då kvinnor som tog plats i offentligheten sexualiserades. Den sexuella koden och objektifierings hör även samman med kvinnan, eftersom mannen kan ses som den aktiva, den handlingskraftiga och kvinnan som den passiva. Han är subjektet medan hon är objektet, alltså den som blir objektifierad. Watson själv tar upp detta i sitt tal då hon berättar att "When at 14 I started being sexualized by certain elements of the press." (UN Women, 2014, 20 september).

En ung ogift kvinna, som Watson, ses ofta i mer sexuella termer än en äldre kvinna eller gift kvinna, vilket framkommit i tidigare forskning. Objektifieringen av Emma Watson, kan tolkas som att hon fräntas sitt handlingsutrymme och hennes underordning förstärks. Genom objektifiering och sexualisering av en kvinna minskas hennes ställning som självständigt subjekt. På så sätt upprätthålls genusordningen och normen om hur en kvinna uppfattas förstärks.

I Huffington post beskrivs Emma Watson med orden "hipper" och "prettier". Även att hon var iförd kläder av märket Dior framkommer i den ena texten från Huffington post där det står:

Another blog noted that she completely changed the definition of feminism while dressed in Dior. Media outlets that had only previously used the word feminist to describe hairy-legged stereotypes were now salivating over a newer, hipper, prettier feminism based entirely on an 11-minute speech at the United Nations.
(Huffington post, 2014, 26 september).

Att benämna Watsons utseende och klädsel kan tendera att reducera henne till ett objekt. I tidigare forskning konstateras att objektifieringen och fokus på utseende riskerar minska synligheten av kvinnans intelligens, kompetens och förmåga att uttrycka sig. Mot denna bakgrund är det kanske ingen slump att vi vet vad Emma Watson hade för märke på sina

kläder, frågan är om vi får reda på vad en manlig ledare eller talare i FN har för märke på sin kostym?

Normer och diskurser som utmanas

I detta stycke fokuserar jag på bemötandet av Goodwill-ambassadör Watson utifrån ett normbrytande perspektiv såsom brott mot normen om den svaga mindre dugliga kvinnliga ledaren samt de egenskaper som tillskrivs denna.

Skribent "A" på Flashback menar att talet är falskt känslodrypande samt skriver att Watson "skådespelar gammal inlärd hjärntvätt". Texten i Bustle beskriver att Watson har "self-deprecating humor" samt att Watson har "personal reflection on feminism" och "she adds a personal touch" (Bustle, 2014, 22 september). Att vara personlig som ledare har koppling till autencitet vilket i princip kan ses som motsats till att vara falsk eller skådespelande.

En kvinnlig ledare som, enligt genusordningen, är underordnad utifrån sin position som kvinna, men överordnad i sin position som ledare, är självironi en fungerande maktstrategi. Genom att ironisera över sig själv (self-deprecating kan översättas med självdistans) med hjälp av humor kan den överordnades tolkningsföreträde synliggöras. Humor kan ses som en eftersträvansvärd egenskap hos en ledare. Att Watson kallar sig själv Harry Potter-tjejen skulle kunna tolkas som att hon ironiserar över sig själv, men skribenten framhåller inte exakt vad som menas med self-deprecating humor.

Falsk och personlig är två kontrasterande ord de respektive skribenterna framhåller i sina beskrivningar. Skribenten upprepar ordet falsk vid flera tillfällen i sina beskrivningar. Starkt personligt engagemang är något som kan få talaren eller ledaren att framstå som ärlig och trovärdig. Uppfattningen om talarens etos varierar och är inget beständigt. Etos handlar just om mottagarens inställning och uppfattning om talaren. Ovan har vi två kontrasterande uppfattningar om Watsons trovärdighet. Den ena skribenten framstår som mer positiv till Watson, hennes budskap samt talet medan den andre är kritisk varför det utifrån detta synsätt kan ses som rimligt att åsikterna går isär.

En skribent uppmanar oss att ignorera Watsons nervositet och istället lyssna på det hon säger. Talet beskrivs som enkelt och avskalat med ett så välformulerat budskap att inga känslor behövs (Retorikiska, 2014, 23 september). Just nervositet är något Watson själv påpekat att hon har haft inför talet då hon säger "In my nervousness for this speech..." (UN Women, 2014, 20 september). Något som skulle kunna påverka hur andra uppfattar henne, som exempelvis just nervös.

I kontrast till det känslolösa och nervösa som framförts ovan beskrivs Goodwill-ambassadören och hennes tal med ord som anspelar på styrka. "We should have guessed she would be aspiring to do great things when Watson was named a Goodwill Ambassador by UN Women, but great things is an understatement for the powerful speech that Watson made for the HeForShe Campaign on Saturday." (Bustle, 2014, 22 september). En annan skribent skriver "giving an impassioned, empowering speech at the United Nations" (Huffington post, 2014, 24 september). Ytterligare en skribent framhåller att "She strongly encouraged men to get involved" (Conscious magazine, 2014). Skribenterna väljer ord som förknippas med goda

ledare, men vanligtvis inte med den normativa naturliga eller sanna bilden av en kvinna, vilket jag ser som ett utmanande av diskursen.

Watsons engagemang för jämställdhet är även något som även Sveriges statsminister Stefan Löfven framhåller i ett uttalande angående He for she-kampanjen. Exempelvis citeras han med orden "jag är väldigt, väldigt imponerad av hennes engagemang" (Aftonbladet, 2015, 23 januari). Dessa positivt laddade kvalitéer är därtill förknippade med goda ledaregenskaper samt egenskaper som tillskrivs karismatiska talare vilket är intressant ur ett ledarskaps-retoriskt perspektiv. Ledarskap anses kräva både engagemang och hängivenhet. På detta sätt framhålls Emma Watson som en god ledare och talare för kampanjen. Alltså utmanas normen för hur en kvinnlig ledare stereotyp antas vara och bete sig.

Den normbrytande ledaren

Emma Watson beskrivs i några av texterna som både ung och kvinna (Huffington post, 2014, 24 september, Flashback, 2014, Blankens, 2014, 23 september). Cecilia Blankens (2014) skriver att det är coolt med en ung kvinna från en ny generation (Blankens, 2014, 23 september). Hon utbrister även att hon älskar Emma Watson. På Flashback används istället epitetet "den lilla Hogwards-eleven" som anspelar på hennes roll i Harry Potter ("B" Flashback, 2014).

Att vara en avvikare, såsom en kvinnlig ledare/talare, kan också resultera i en positiv särbehandling, då dessa kan röna mer uppmärksamhet, bli igenkända och ihågkomna, vilket framkommer i tidigare forskning. De kan också få positiva reaktioner till följd av en allmän negativ förväntan. Alltså kan uppmärksamheten och hyllningarna även ses som en följd av att Emma Watson sticker ut och avviker från normen. Hon syns mer då männen är i majoritet samt att hennes ämne kan betraktas som kontroversiellt då hon talar om kvinnors rättigheter och män ansvar i jämställdhetsarbetet. Den medelålders mannen är normen för ledaren varför Watsons ålder blir avvikande och något som även uppfattas som coolt. I ena fallet framstår det som positivt att vara från en ny generation medan användningen av epitetet "den lilla" i ett kritiskt inlägg kan tolkas som förminskande och ett sätt att underminera auktoritet på. Två olika uttryck av samma avvikelse.

Emma Watson kan ses som en avvikare gentemot den manliga normen och riskerar därmed att få representera alla kvinnor eller alla feminister. Detta är även något Watson väljer att lyfta fram i sitt tal då hon radar upp några egenskaper som feminister tillskrivs såsom att vara för aggressiv och för stark.

Watson säger:

Feminism has become an unpopular word. Women are choosing not to identify as feminists. Apparently, [women's expression is] seen as too strong, too aggressive, isolating, and anti-men, unattractive even. Why has the word become such an uncomfortable one?
(UN Women, 2014, hämtad 2015-07-02)

På Flashback beskrivs Emma Watson av en användare som ännu en feminist som vill tvinga sitt offerskap på omvärlden ("A" Flashback, 2014). Detta skulle kunna förstås som att hon inte ses som en individ utan som en representant för en grupp, i detta fall gruppen feminister

som tillskrivs en offermentalitet. Att vara ett offer kontrasterar mot den starka ledardiskursen och kan tolkas som ett uttryck för den kvinnliga underordningen i genussystemet.

Ordet aggressiv förekommer i Watsons tal i beskrivning av fördomar gentemot män samt hur kvinnor som definierar sig som feminister kan anses vara. Även i Flashback-tråden ger skribent "A" uttryck för att Watson ägnar sig åt vad som benämns som aggressiv övertagsmetodik vilket kopplas samman med feminismen.

Sedan göra en offerkupp inom självaste FN... För att få en feministiskt totalitär ställning i könsproblematiken och kunna utmåla de som har annat att säga, som kvinnohatare.

Vi har sett denna aggressiva övertagsmetodik tidigare:

Feministrörelsen (generellt). ("A" Flashback, 2014)

Aggressivitet är en egenskap som förknippas med manlighet och en kvinna eller hennes budskap bör inte vara för dominant, trots att hon befinner sig i en maktposition, eftersom hon då betraktas som maskulin. Aggressiva kvinnor riskerar ses som ett hot både mot normen och genusordningen och dess hierarki. Användaren, som valt att nyttja detta ordval är kritiskt inställd och har tidigare använt sig av exempelvis den tidigare nämnda beskrivningen falskt känslodrypande. Eftersom feminister historiskt ansetts vara manshatande och aggressiva är det rimligt att även Emma Watson förknippas med detta epitet, trots att hon bemötte just den kritiken i sitt tal och påtalade kopplingen mellan aggressivitet och feminism.

Watson beskrivs i en i övrigt kritisk hållen text som ” brave about a young woman identifying as a feminist” alltså som modig då skribenten menar att andra unga kvinnor har duckat för frågan (Huffington post, 2014, 26 september).

Även i ytterligare en text påpekas att Watson inte är rädd att stå upp för det hon tror på (Oystermag, 2015, 9 mars). I intervjun med Stefan Löfven framkommer att han anser att det är betydelsefullt att personer som Emma Watson tar ställning för jämställdheten (Aftonbladet, 2015, 23 januari). Att vara en ung kvinna som vågar kalla sig feminist och stå upp för frågorna ses alltså som något beundransvärt och något som lyfts fram. Att vara modig och hängiven är egenskaper som lyfts fram som viktiga inom diskursen för det goda ledarskapet. Dessa egenskaper lyfts fram som viktiga kvalitéer för ledare enligt tidigare forskning. Modig och stark i egenskap av ung kvinna skulle dock också kunna tolkas som något oväntat och som lyfts fram som en avvikelse från normen.

Mannen upplevs som mer självklar i rollen som ledare. I detta sammanhang är Watson en talare och ledare för en kampanj varför både det faktum att hon är ung och kvinna är två faktorer som avviker och alltså poängteras i texterna. Det är att utmana en socialt konstruerad "sanning" om vem som är en ledare. Den manliga normens ställning, genusordningen, är svår att rubba.

I motsats till antagandet i Huffington post (Huffington post, 2014, 26 september) angående Goodwill-ambassadörens kompetens, där det bland annat skrivs "Which is something that Emma Watson knows only a little bit about", används istället ordet smart (engelska) för att beskriva hur Watson är som förespråkare för kvinnors rättigheter, detta i en av de hyllande texterna "she's a smart and passionate advocate for women" (Oystermag, 2015, 9 mars). Watsons etos uppfattas olika av de båda skribenterna och diskursen eller den så kallade sanningen om den kvinnliga ledare som okunnig utmanas.

Sammanfattning

Några av de normer som befästs och därmed upprätthåller genusordningen är exempelvis då Goodwill-ambassadören sexualiseras, får sin kompetens misstänkliggjord samt beskrivs i termer av offer och känslösam. Genusordningen utmanas exempelvis då Watson beskrivs som stark, modig och engagerad.

Hat och hot har gallrats bort från forum och kommentatorsfält. Nakenbilds-kuppen visade sig vara en bluff. Om vi ser på premissen samband mellan kunskap och sociala processer är det intressant att se hur kunskap och sanningar kan skapas i interaktion med människor. Vi kan till exempel hävda att det var Watson själv som skapade en egen "Nakenbilds-kupp" som på Flashback eller så kan det bildas så mycket gemensamt hat att kommentatorsfält tvingas stänga ned. En mobbliknande stämning kan byggas. Texterna är i princip enkom kritiskt hållna alternativt hyllande. Enda undantaget är i texten där Watson beskrivs på ett ställe som modig "brave about a young woman" i en i övrigt problematiserande text (Huffington post, 2014, 26 september).

Emma Watson framställs alltså på ett kontrasterande sätt. Ömsom i ordalag såsom falsk, offer och känslodrypande mot engagerad, stark och modig. Hon beskrivs både som den lilla Hogwards-eleven samt i positiva ordalag såsom att det är coolt med en ung kvinna från en ny generation. Även en rörelse där Goodwill-ambassadör Watson unisont hyllas kan växa fram på nätet. Det pågår alltså parallella sanningar som samexisterar.

Åhörarna gör olika tolkningar där åsikterna och reaktionerna varierar. Känslor av olika slag väcks hos de personer som yttrat sig om Emma Watson eller om hennes tal inom ramen för He for she-kampanjen. En stor del av kritiken ter sig lik den som framkommit i tidigare forskning, av det slaget kvinnliga ledare och talare fått riktad mot sig i sekler medan flera hyllningar tillskriver Watson goda ledaregenskaper. Ett flertal texter inflikar citat från talet på flera ställen i samband med instämmande och hyllande ordalag.

Många av de ord Watson använder sig av i sitt tal återkommer sedan i texterna såsom stark, aggressiv och känslösam. Även att hon benämner sig själv som Harry Potter-tjejen samt att hon ifrågasätter sin egen kompetens, om hon är kvalificerad för uppdraget. Hon beskriver även i sitt tal att hon blivit sexualiserad av medierna från tidig ålder. Något som stämmer överens med hur unga kvinnor ofta behandlas. Normer och genusordning både upprätthålls och utmanas. Olika diskursiva sanningar och tänkbara handlingar för Goodwill-ambassadören framträder.

De texter som framhäver kopplingen Emma Watson och känslor är främst kritiska medan de som beskriver henne eller hennes tal som starkt eller kraftfullt är övervägande positiva. Värt att notera är att ingen text beskriver henne eller framförandet av talet som både starkt och känslösamt, utan det är antingen eller. Detta kan förstås som variationer utav uppfattningarna om Watsons etos. Skribenter som utmanar normen om den kvinnliga ledaren uppfattar Goodwill-ambassadören på ett visst sätt medan upprätthållarna av normen kan se saker på ett annat.

Diskussion

Studiens syfte har varit att synliggöra bemötandet av Goodwill-ambassadör Watsons tal för He for she-kampanjen.

Watson framhåller att hon verkligen bryr sig om och engagerar sig i frågan om jämställdhet. Hon drar personliga paralleller till händelser i sitt liv om hur hon själv och bekanta råkat ut för "gender-based assumptions". Hon berättar att hon är feminist och ifrågasätter att ordet förknippas med manshat när det egentligen handlar om jämställdhet. Watson påpekar att hon inte vet om hon har rätt kvalifikationer för att tala på FNs scen. Hon berättar även att hon har varit nervös inför talet. Hon avslutar mer orden "if not me, who, if not now, when?" och uppmanar åhörarna att ställa samma fråga till sig själva.

Bemötandet av talet och Watson har varit ömsom ifrågasättande ömsom hyllande. Diskurser om den mindre kompetenta, passiva och sexualiserade kvinnliga ledaren har återskapats i bemötandet. Diskurserna har också utmanats då Watson, i egenskap av ung kvinnlig ledare för He for she-kampanjen beskrivs som bland annat stark, engagerad och modig.

Det finns kontraster mellan texterna och därmed även både hög respektive låg diskursivitet exempelvis i fallet med den lilla Hogwards-eleven och att det är coolt med en ung kvinna, rubriken lyder även "He for she – Emma Watson, så fruktansvärt cool" (Blankens, 2014, 23 september). Alltså att normer både upprätthålls och utmanas. Kontrasterna fortsätter då Watson beskrivs som både passiv och offer respektive som stark och engagerad. Detta kan ha ett göra med varierande uppfattningar av Watsons etos samt diskursiva föreställningar om kön och ledarskap som återfinns i genusordningen. Watson och hennes tal tillskrivs många positiva egenskaper som vanligen förknippas med goda ledare såsom mod, styrka, engagemang. Egenskaper som även är manligt kodade vilket även ordet ledarskap i grunden är. Könstereotypa antaganden eller tolkningar, som passar in på rådande diskurser om kvinnligt kön, hur en kvinna eller kvinnlig ledare bör vara och bete sig, uttrycks i några av texterna.

Ibland beskrivs alltså Emma Watson och framförandet av talet utifrån en diskurs som är typiskt stereotyp angående hur kvinnor förväntas vara eller bör bete sig (känslodrypande, offer) och ömsom beskrivs hon utifrån goda ledaregenskaper och ledarskapsretorik (stark, mod).

Just jämställdhet mellan könen är en fråga som riskerar stöta på patrull, eftersom detta är en fråga som tenderar ses som mindre viktig och därmed får ge vika gentemot andra åtaganden (Wahl et al., 2011). Ordet feminism rör upp känslor. Inom ledarskaps- och talar-diskursen är kvinnan en avvikare, en minoritet på området, vilket jag framförde inledningsvis. Alltså blir det ofrånkomligen kontroversiellt i denna kontext med stor spridning och ett, för somliga, radikalt ämne. Den kvinnliga ledaren är ett brott mot den rådande diskursen. Inom utbildningsledarskap och skolledarskap där kvinnliga ledare är i majoritet i Sverige samt har ett demokratiskt uppdrag där jämställdhet betonas som en viktig faktor, kan det vara viktigt att veta att detta är en utmaning av genusordningen. Något som kan påverka reaktioner och bemötande. Dock har historien sin gång, normer förändras och inom denna domän har kvinnorna brutit ny mark. Flera andra mer manliga områden har måhända en längre väg att

vandra. Det går en rakare linje från det tidiga kvinnliga ledarskapet med kvinnor som småskollärare och föreståndarinnor. Kvinnor som presenteras som snälla anses inte vara ett hot medan kvinnor som uppfattas som dominanta betraktas som det (Rudman m. fl. 2012). Att prata om feminism, som i viss mån kan betraktas som en stridsfråga, gör att Emma Watson kan ses som ett hot. Hyllningarna kan tyda på att en person som Emma Watson, som talar om feminism behövs och har varit behövd. En skribent på nätet skriver "Emma Watson is the leader feminism needs" (Statepress, 2014, 29 september). Detta motiveras med samma argument som återkommit i min resultatdel. Watson beskrivs alltså som exempelvis stark, passionerad, ung och kvinna (Statepress, 2014, 29 september).

Kön och ålder finner jag intressanta då Emma Watson och hennes tal ska beskrivas. Måhända för att det är dessa faktorer som bryter mot normen eller den hegemoniska diskursen för vem som är en ledare och därmed blir dessa faktorer mest synliga och avvikande. Det är normen som definierar avvikaren och inte tvärtom (Wahl et al., 2011). Fogelberg Eriksson beskriver en annorlunda vilken handlar om kvinnors kroppsliga kön, ålder och utbildning samt att hon också tillskrivs genuskillnader. Flera av benämningarna kan förstås som exempel på att män som ledare utgör normen och att det som är annorlunda behöver därmed benämnas (Fogelberg Eriksson, 2005). Detta i enlighet med genusordningen. Att istället framhålla att talaren skulle vara just man och medelålders i text efter text ter sig därför mindre troligt då detta är det normala.

En sajt meddelade att de skulle publicera nakenbilder på skådespelaren som hämnd. Ett hot som aldrig blev verklighet. Kommentatorsfält fick även stängas ned pga. hatiska inlägg. Grova påhopp och dödshot förekom även i sociala medier (Youtube, 2014, 21 september) (Nyheter 24, 2014, 23 september). Emma Watson tilltalar männen direkt i sitt tal och vänder sig till dessa för att få dem att engagera sig i jämställdheten. Enligt Söderberg Forslund ansågs kvinnor inte utgöra något hot så länge de höll sig till att leda andra kvinnor. Då ansågs den kvinnliga ledaren mer vara något av en "stormamma" (Söderberg Forslund, 2000). Att en kvinna gör anspråk på att vilja nå fram till männen skulle kunna tolkas vara utmanande och måhända kunna "provocera" fram några av reaktionerna och hoten. I forum, kommentatorsfält och dylikt kan tonläget bli högt då många är arga tillsammans och trissar upp varandra i en social process där deras gemensamma sanningar blir absoluta. Hat föder hat, brukar det heta. Det heter just sociala medier eftersom en interaktion sker där. Flöden, reklam och liknande blir personliga, designade efter åsikter och det vi intresserar oss för. Vi kan samlas i egna ankdammar där vår bild av verkligheten bekräftas. Sambandet mellan kunskap och sociala processer är en intressant del av internet.

Hotet om nakenbilderna är ett exempel på hur Watson sexualiseras, vilket är en metod med anor från medeltiden att behandla kvinnor i offentligheten på. Emma Watson är därtill en ung kvinna och välkänd skådespelerska. En äldre kvinna associeras med moderlighet och ses då inte som ett föremål för erotik på samma sätt som en yngre kvinna (Mral, 2011). Harned et. al. (2002) påvisar att kvinnor med låg sociokulturell makt, såsom att vara ung, ha lägre utbildning, vara ogift samt tillhöra en minoritetsgrupp, löper stor risk att utsättas för sexuella trakasserier. Emma Watson lever upp till några av dessa kriterier, exempelvis ung och ogift (Harned et. al, 2002). För att återknyta till tredje och fjärde premisserna Samband mellan kunskap och sociala processer samt Samband mellan kunskap och social handling innebär detta att den kunskap som konstrueras socialt gör det är normalt att sexualisera Watson.

De stereotypa uppfattningar som framförs eller de sexistiska tilltag som förekommit på nätet kan tolkas som ett sätt att upprätthålla maktbalansen mellan könen, att sätta kvinnan Watson på plats. Vi kan även se hur olika Watsons etos verkar uppfattas av skribenterna. Detta kan återkopplas till den kritiska diskursteorin med upprätthållandet av ojämlika maktförhållanden. En kvinnlig ledare, i detta fall även ung och som talar om feminism, faller utanför de gängse normerna och alltså blir något otänkbart eller onaturligt som det kan vara svårt att förhålla sig till.

Emma Watson bemöter retoriskt tänkbara motargument alternativt genom att själv framhålla hur privilegierad hon är, att hon kanske inte är kvalificerad nog, att hon bara är Harry Potter-tjejen vilket ändock är argument som framkommer hos kritikerna. Som jag tidigare skrivit om går det att diskutera om hennes ord riskerar att bidra till ett upprätthållande av genusordningen. Men om vi får en större medvetenhet kring vilka normer och diskurser som omger en ledare kan vi kanske i viss mån förekomma eller vara förberedda på ett visst bemötande. Fairclough menar att diskursanalys kan användas för att göra människor medvetna om diskurser som bidrar till att förstärka ojämna maktförhållanden. Medvetenhet kan skapa förändring, ge oss nya eller fler sätt att kommunicera på samt bidra till en jämnare maktfördelning (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Det kan vara viktigt att vara förberedd på motargument för att kunna bemöta dessa och se på vilket sätt andra uppfattar oss.

Metod och teori

Diskursanalysen har varit ett verktyg som hjälpt mig att få syn på det jag valt att intressera mig för i texterna, vilket en annan typ av läsning inte hade kunnat bidra med då det gäller syfte och frågeställningar. Jag är intresserad av ojämlika maktförhållanden såsom genusordningen, varför kritisk diskursteori och feminism lämpar sig för detta. Det har understrukits att forskaren som avser använda sig av diskursanalys ska vara subjektiv. Det är svårt att vara helt opartisk i forskarrollen då teorier är valda för att tjäna studiens syfte och det forskaren är intresserad av. Jag är intresserad av att synliggöra det kvinnliga ledarskapet och har haft en feministisk epistemologisk utgångspunkt vilket jag har varit tydlig med. Jag kan personligen se stor relevans i diskussionen kring representation gällande att just Watson utsetts till Goodwill-ambassadör och ifrågasättandet om huruvida en transperson av annan etnicitet skulle få det uppdraget. Detsamma gäller även ifrågasättandet av det cis-normativa He for She-namnet. Men det är inte något av detta jag undersöker i texterna, utan det är genusordningen, normer och kvinnligt ledarskap med hjälp av diskursanalys. Jag begränsar jag mig till vad som står i texterna och arbetar endast med det materialet. Jag studerar det som är skrivet och vet inte vad skribenterna har för tankar och åsikter i övrigt. Jag intresserar mig i uppsatsen inte för hur Watson säger något utan vad hon säger.

Utifrån frågeställningen om hur Watson framhåller sig själv hade jag med en annan vald metod och teori kunnat ta mig an det området istället. Jag hade även kunnat använda mig utav ett större urval och angripit texterna eller Watsons tal på en rad andra sätt. Det finns många valmöjligheter och avvägningar. Hade jag valt att titta på andra aspekter och haft en annan utgångspunkt än den feministiska hade jag istället fokuserat på andra perspektiv och rimligen gjort ett annat urval.

Kritik gällande huruvida diskursanalys bidrar till ny revolutionerande kunskap inom forskningsområdet kan anses rimlig. Förvisso presenteras ett nytt material med nya infallsvinklar, vilket kan bidra till framtida diskussioner, men det är inga djärva teorier om svarta hål. Jag presenterar heller inga kvantitativa siffror som kan ge ett entydigt resultat svart på vitt.

Jag är medveten om att jag själv skriver om kvinnligt och manligt på ett generaliserande vis för att med hjälp av tidigare forskning peka på mönster och strukturer. I detta avseende är jag även cis-normativ.

Framtida forskning

Lid Andersson finner det intressant att diskutera vad en ledare kan vara. Måhända en figur, symbol eller fiktiv varelse (Lid Andersson, 2009). Jag instämmer helt i dessa förslag. Samtidigt undrar jag också vad eller vem en pedagogisk ledare eller utbildningsledare kan vara? Den närmaste definitionen enligt diverse sökmotorer verkar vara en rektor eller möjligtvis förskolechef, men det känns som en snäv definition.

Hur är det för ledande män som inte lever upp till den normativa bilden av den manlige ledaren?

Då jag sökt runt och läst diverse uppsatser har det framkommit att det knappt finns någon litteratur gällande kvinnliga förebilder, vilket jag tycker är ett mycket intressant ämne som borde beforskas i större utsträckning. Jag tror att det är viktigt för både män och kvinnor, flickor och pojkar med kvinnliga förebilder för att vi ska få en mer jämställd värld. Jag är även intresserad av frågan angående representation och identifikation. Förekommer samma krav på män som på unga kvinnor angående representation? Debatten om för många män förekommer i flera sammanhang, men i vilken utsträckning förekommer det att en vit man får höra att han borde vara transsexuell, färgad eller funktionsnedsatt istället? Finns det någon sorts representations hierarki? Ålder och ledarskap är en intressant koppling eller ålder och kompetens. Vilka egenskaper tillskrivs en ung respektive äldre person med makt och hur kan detta yttra sig?

Varför riskerar en kvinnlig talare, som talar om kvinnors rättigheter, att bemötas med hat och hot? Exempelvis Leonardo DiCaprio får prata om miljöfrågor i FN utan att kommentatorsfält stängs ned eller att drevet går där hans kompetens misstänkliggörs. Möjligtvis en liten kommentar på instagram om att dra ned på flygningen. Kvinnor som talar om mindre politiskt laddade frågor såsom att stoppa spridningen av HIV (exempelvis Viktoria Beckham) stöter inte heller på samma patrull. Varför är det så? Vem får tala om vad och varför?

Referenslista

- Alvesson, M. & Sköldbberg, K. (1994). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Bakan, A.B. (2012). *Marxism, Feminism, and Epistemological dissonance*. Queen's University. Kingston, Ontario.
- Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (2., [omarb.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Brüde Sundin, J. (2007). *En riktig rektor: om ledarskap, genus och skolkulturer*. Diss. Linköping : Linköpings universitet, 2007. Linköping.
- Connell, R. (2009). *Om genus*. (2., utvidgade och omarb. uppl.) Göteborg: Daidalos.
- Edström, M. (2010) *Räkna med kvinnor!* Global Media Monitoring Project, Nationell rapport Sverige. Allt är Möjligt.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (4., [rev.] uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.
- Fogelberg Eriksson, A. (2005). *Ledarskap och kön: en studie av ledare och maskuliniteter i ett verkstadsindustriföretag*. Diss. Linköping : Linköpings universitet, 2005. Linköping.
- Regnö, K. (2013). *Det osynliggjorda ledarskapet [Elektronisk resurs] : kvinnliga chefer i majoritet*. Diss. Stockholm : Kungliga Tekniska högskolan, 2013. Stockholm.
- Gemzöe, L. (2002). *Feminism*. Stockholm: Bilda.
- Harned, M. S., Ormerod, A. J., Palmieri, P. A., Collinsworth, L. L., & Reed, M. (2002). Sexual assault and other types of sexual harassment by workplace personnel: a comparison of antecedents and consequences. *Journal of Occupational Health Psychology*, 7, 174-188.
- Hirdman, Y. (2001). *Genus: om det stabila föränderliga former*. (1. uppl.) Malmö: Liber.
- Hirdman, Y. (2007). *Gösta och genusordningen: feministiska betraktelser*. Stockholm: Ordfront.
- Hirdman, Y. (1996). Rationalitet, lycka och genus: välfärdsstatens grunddrag. *Ojämlighet från vaggan till graven - på väg in i 2/3-samhället*. (S. 110-127).
- Holgersson, C., Wahl, A., Höök, P. & Linghag, S. (red.) (2011). *Det ordnar sig: teorier om organisation och kön*. (2., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Keisu, B. (2009). *Att peka med hela handen [Elektronisk resurs] : om arbetsvillkor och kön bland första linjens chefer*. Diss. Umeå : Umeå universitet, 2009. Umeå.

Kjeldsen, J.E. (2008). *Retorik idag: introduktion till modern retorikteori*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Lid Andersson Lena, (2009). *Ledarskapande retorik: Dag Hammarskjöld och FN:s övriga generalsekreterare som scen för karisma, dygder och ledarideal*. Diss. Stockholm : Handelshögskolan, 2009. Stockholm.

Liinason, M. (2005). *Mellan vetenskaplig praktik och teoretisk retorik inom samtida feministisk teori*. Under ytan. Humanistdag-boken. Göteborgs universitet.

Linghag, S. (2003). Unga ledare. *Mansdominans i förändring : om ledningsgrupper och styrelser : betänkande*. (S. 125-148, 54
ref.)<http://www.regeringen.se/content/1/c4/19/69/c034aa0e.pdf> hämtad 15-10-29

Mral, B. (2011). *Talande kvinnor: kvinnliga retoriker från Aspasia till Ellen Key*. (2. utg.) Ödåkra: Retorikförlaget.

Møller, J. (2006). *Ledaridentiteter i skolan: positionering, förhandlingar och tillhörighet*. Lund: Studentlitteratur.

Nigård, P. (2012). *Pornografi och sexuell exponering bland unga män och kvinnor [Elektronisk resurs]*. Licentiatuppsats Malmö : Hälsa och samhälle : 2012. Malmö.

Paechter, C.F. (1998). *Educating the other: gender, power and schooling*. London: Falmer Press.

Utredningen om kvinnofridsuppdragen (2004). *Slag i luften [Elektronisk resurs] : en utredning om myndigheter, mansvåld och makt : betänkande*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Rudman, Laurie A; Moss-Racusin, Corinne A; Phelan, Julie E & Nauts, Sanne (2012). Status incongruity and backlash effects: Defending the gender hierarchy motivates prejudice against female leaders. *Journal of Experimental Social Psychology* 48(1), s. 165–179.

Salmson, K. & Ivarsson, J. (2015). *Normkreativitet i förskolan: om normkritik och vägar till likabehandling*. (1. uppl.) Linköping: Olik.

Siegel, Jane M. (2009). *Thank You, Sarah Palin, for reminding us: It's not about the clothes*, *Virginia Journal of Social Policy & the Law*, Vol 17:1, Fall 2009

Söderberg Forslund, M. (2000). *Kvinnor och skolledarskap: en kunskapsöversikt*. Stockholm: Statens skolverk.

Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. (2., [omarb.] uppl.) Stockholm: Liber.

Yukl, G.A. (2006). *Leadership in organizations*. (6. ed.) Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Zita, J.N. (1988). Feminism och vetenskapsteori: en kritisk granskning. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. (1988):2, s. 52-65).

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning*, Stockholm: Vetenskapsrådet. <http://codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Hemsidor

Aftonbladet. (2015). *Kaos på Löfvens pressträff med superstjärnan*. hämtad 2015-09-23 från <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article20205851.ab>

Bustle. (2014). *9 most powerful quotes from Emma Watsons UN speech*. Hämtad 2015-07-11 från <http://www.bustle.com/articles/40868-9-most-powerful-quotes-from-emma-watson-s-un-speech-on-gender-equality-video>

Cecilia Blankens. (2014). *He for She*. Hämtad 2015-07-11 från <http://ceciliablankens.se/2014/09/23/he-for-she/>

Conscious Magazine. (2014). *He for She*. Hämtad 2015-07-11 från <http://consciousmagazine.co/heforshe/>

Flashback. (2014). *He for She-gate*. Hämtad 2015-07-11 från <https://www.flashback.org/t2452238>

Svenska FN-förbundet. (2015). *Alla borde vara feminister*. Hämtad 2015-12-28 från <http://www.fn.se/press/nyheter/alla-borde-vara-feminister/>

He for She. (2014). *He for She*. Hämtad 2015-11-07 från <http://www.heforshe.org/>
Huffington post. (2014).

Huffinton post. *Celebrities Rally Behind Emma Watson's Feminism Speech In Wake Of Nude Photo Threats*. Hämtad 2015-07-11 från http://www.huffingtonpost.com/2014/09/24/celebrities-emma-watson-heforshe-speech_n_5876914.html

Huffington post. (2014) *Sorry Privileged White Ladies, But Emma Watson Isn't a 'Game Changer' for Feminism*. Hämtad 2015-07-11 från http://www.huffingtonpost.com/xojane-/emma-watson-feminism_b_5884246.html

Into the gloss. (2014). *Understanding He for She*. Hämtad 2015-07-11 från <http://intothegloss.com/2014/09/emma-watson-he-for-she/>

Nyheter 24. (2014). *Efter Feministtalet – Emma Watson hotas med nakenbildsläcka*. Hämtad 2015-07-22 från <http://nyheter24.se/nyheter/internet/778028-efter-feministtalet-emma-watson-hotas-med-nakenbildslacka>

Oystermag. (2014). *The Seven Most Righteous Quotes From Emma Watson's 'He For She' Speech*. Hämtad 2015-07-11 från <http://www.oystermag.com/the-seven-most-righteous-quotes-from-emma-watsons-he-for-she-speech#D6t4r80jiRXbdOBW.99>

Retorikiska. (2014). *He for she Emma Watson*. Hämtad 2015-10-01 från <http://www.retorikiska.se/heforshe-emma-watson/>

http://rutgerssocialcognitionlab.weebly.com/uploads/1/3/9/7/13979590/rudman_moss-racusin_phelan_nauts_2012.pdf hämtad 2015-10-11

Statepress. (2014). *Emma Watson is the leader feminism needs*. Hämtad 2015-11-01 från http://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=8&sqi=2&ved=0CEMQFjAHahUKEwjI3ffjmVbIAhUDWYwKHWkUA2Q&url=http%3A%2F%2Fwww.statepress.com%2Farticle%2F2014%2F09%2Femma-watson-is-the-leader-feminism-needs&usq=AFQjCNGIOBgYOCUZVb7VnZPUcfeYx1oWTQ&sig2=-NjZyYoU_05Dn6ltoSsDUA&bvm=bv.106379543.d.bGg

UNJIU. (2006). *Goodwill Ambassadors in the United Nations system*. Hämtad 2015-07-02 från https://www.unju.org/en/reports-notes/archive/JIU_NOTE_2006_1_English.pdf hämtad 2015-07-21

UN Women. (u.å.). *Goodwill Ambassadors*. Hämtad 2015-07-02 från <http://www.unwomen.org/en/partnerships/goodwill-ambassadors>

UN Women. (2014). Hämtad 2015-07-02 från <http://www.unwomen.org/en/partnerships/goodwill-ambassadors/emma-watson>

UN Women. (2014). *Emma Watson, Gender equality is your issue too*. Hämtad 2015-07-02 från <http://www.unwomen.org/en/news/stories/2014/9/emma-watson-gender-equality-is-your-issue-too>

Youtube. (2014). *Emma Watson UN speech*. Hämtad 15-07-22 från <https://www.youtube.com/watch?v=p-iFl4qhBsE>,

